БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА



ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

13 студзеня 1994 г.

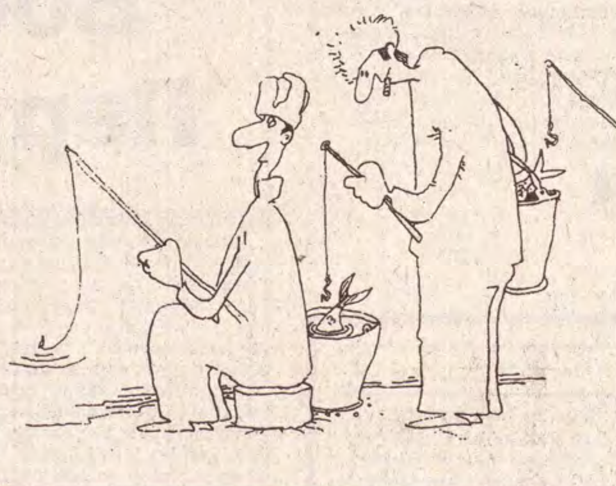
Чацвер

№ 4(13720)

Кошт у розніцу 20 рублёў

Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК



Кур'ер"ЧЗ"

СТОП-ФАКТ

На сустрэчу з Ельцыным

Дэлегацыя Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь на чале са Станіславам Шушкевічам накіравалася 11 студзеня ў Маскву, дзе ў сераду адбыліся перагаворы з прэзідэнтам Расійскай Федэрацыі Барысам Ельцыным.

На сустрэчы разглядаліся стратэгічныя пытанні ўзаемадзеяння дзвюх дзяржаў у эканамічнай і іншых галінах. У саставе беларускай дэлегацыі віцэ-прэм'ер Уладзімір Заламай, старшыня праўлення Нацыянальнага банка Станіслаў Багданкевіч, іншыя афіцыйныя асобы.

Украінскі экс-прэм'ер у Мінску

11 студзеня Мінск наведала дэлегацыя Асацыяцыі ўкраінскіх прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў на чале з былым прэм'ер-міністрам Украіны Леанідам Кучмой.

Дэлегацыя прыняла ўдзел у пашыранай нарадзе Беларускай канферэнцыі прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў, сустрэлася з прадстаўнікамі прамысловых прадпрыемстваў, прадпрымальніцкіх структур, дэпутатамі Вярхоўнага Савета Беларусі. У другой палове дня Леанід Кучма сустрэўся з Вячаславам Кебічам. У той жа дзень адбылася прэс-канферэнцыя экс-прэм'ер-міністра Украіны. "Эканоміка дыктуе нам, — сказаў ён, у прыватнасці, — тое, што... мы з нашымі калегамі з Беларусі павінны прымусіць прыслухацца нашыя і ўрады і Вярхоўныя Саветы да тых праблем, якія існуюць... Мы перайшлі тую небяспечную мяжу, за якой толькі бездань і больш нічога". Леанід Кучма ацаніў украінска-беларускія эканамічныя сувязі як "заняпалыя".

План – толькі па падатках...

Чатыры, а то і тры няпоўныя працоўныя дні ў тыдзень — з гэтага пачаўся год Сабакі для многіх працоўных калектываў Віцебска.

"Захлынаецца" вытворчасць на станкабудаўнічых заводах, прадпрыемствах лёгкай, радыётэхнічнай, дрэваапрацоўчай прамысловасці: няма чым плаціць за сыравіну, камплектуючыя, электраэнергію. У той жа час ільвіную долю заробленых прадпрыемствамі сродкаў адбірае "падатковы рэкет".

"Нясвіж" – фонд адраджэння

14–15 студзеня ў Нясвіжы адбудзецца ўстаноўчая канферэнцыя заснавальнікаў міжнароднага фонду "Нясвіж", мэтай якога з'яўляецца садзейнічанне адраджэнню помнікаў горада, у тым ліку аднаго з найкаштоўнейшых архітэктурных ансамбляў рэспублікі — Палацава-паркавага комплексу.

Бліжэйшыя задачы фонду — аднаўленне помнікаў гісторыі і культуры Нясвіжа, іх музейных экспазіцый, адраджэнне тэатральных і музычных калектываў — Нясвіжскага тэатра, балетнай школы і капэлы, а таксама ткацтва і вырабу гістарычных габеленаў, іншых народных промыслаў.

БелаПАН.

Чыстая прадукцыя з бруднай зоны

Мяркуецца, што ў гэтым годзе ў Быхаўскім раёне пачнецца вытворчасць чыстай сельскагаспадарчай прадукцыі.

Раён, як вядома, пацярпеў у выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Пазбавіцца ад радыенуклідаў дапамагаюць земляробам вучоныя Беларускага навукова-даследчага інстытута аграхіміі і глебазнаўства ў садружнасці з іншымі навуковымі цэнтрамі рэспублікі. Спецыялісты абследавалі зямельныя палеткі ва ўсіх гаспадарках. З улікам узроўню радыяцыі для кожнай зоны забруджвання распрацаваны рэкамендацыі па вырошчванню сельскагаспадарчых культур. І як вынік — расліны не будуць збіраць радыенукліды. Падрабязныя рэцэпты распрацаваны для лугоў і пашы, жывёлагадоўчай галіны.

Новыя навуковыя праграмы вядзення сельскай гаспадаркі ва ўмовах павышанай радыяцыі ўкараняюцца таксама земляробамі Касцюковіцкага, Краснапольскага і Слаўгарадскага раёнаў. Распрацоўваюцца рэкамендацыі і для астатніх зон жорсткага радыяцыйнага кантролю.

БЕЛІНФАРМ.

І зноў – лішнія людзі

У цяжкім становішчы апынуўся сёння сталічны падшыпнікавы завод.

Аб'ём выпускаемай прадукцыі на прадпрыемстве знізіўся на 20-30 працэнтаў. Каб застацца на плаву, завод вымушаны ісці на самыя непапулярныя меры — скарачэнне штатаў.

У першым квартале гэтага года будзе скарочана каля 1000 чалавек. Гэта ў першую чаргу тычыцца пенсіянераў, якія працуюць на прадпрыемстве.

Сувязь дыктуе новыя цэны

З 8 студзеня зноў, ужо ў каторы раз, падаражалі паслугі сувязі.

Цяпер адна хвіліна тэлефоннай размовы па рэспубліцы каштуе 120 рублёў. Толькі размовы па Мінскай вобласці засталіся без змен. Кошт аднаго канверта вырас яшчэ на пяць рублёў.

Рыхтуйце тоўстыя кашалькі

Ну, вось, зноў дачакаліся падаражання. З 15 студзеня ў чатыры разы вырастуць тарыфы на паездкі ў чыгуначным транспарце далёкага і мясцовага накіравання.

Так, напрыклад, білет да Масквы будзе цяпер каштаваць 16 тысяч рублёў.

А.СЦЯПАНАЎ.

Золата "паўзе" ўверх

З новага года ў скупачных пунктах Ювеліргандлю былі падняты цэны на серабро і золата.

Кошт грама золата 585-й пробы вырас на 31,5 працэнта і цяпер складае 54 тысячы рублёў, грам серабра ў вас купяць за 1100 рублёў. А ў ювелірных магазінах грам золата зараз можна набыць "усяго" за 129 тысяч.

Лідзія РЫЖАНКОВА.

Ва Уруччы будзе ваенны музей

Беларусь мае багатую ваенную гісторыю, якая пакуль нідзе не сістэматызавана і аб'ектыўна не адлюстравана.

Заяўку на такую сістэматызацыю, магчыма, зробіць Дзяржаўны музей ваеннай гісторыі Рэспублікі Беларусь, пабудаваць які плануецца ва Уруччы.

Як паведаміў дырэктар будучай установы Я.І.Белавусаў, у цяперашні момант распрацоўваецца праект музея на конкурснай аснове. Згодна з задумай творцаў, гэта будзе стыльны будынак з элементамі гатычнай архітэктуры і дэманстрацыйнай пляцоўкай для баявой тэхнікі. Зразумела, што буйныя задумы вымагаюць вялікіх грошай. У сувязі з гэтым узнікае пытанне: ці варта ўкладваць велізарныя сродкі ў культурны праект, пакуль поўнасцю не вырашана элементарная праблема таго ж жылога фонду для афіцэраў? Зрэшты, гэтае пытанне стала ўжо рытарычным у грамадстве, якое дасюль не вырашыла, што з'яўляецца першасным — культура ці каўбаса.

Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ.

Не таўчыце ваду ў ступе!

Грэць на Віцебшчыне неба альбо таўчы ваду ў ступе — дарагое задавальненне. Нядаўна абласны Савет народных дэпутатаў прыняў спецыяльнае рашэнне, дзе ёсць артыкул аб нарматыўным расходаванні электрычнай і цеплавой энергіі.

Зараз тыя арганізацыі і службовыя асобы, па чыёй віне працуюць на халастым ходу электрарухавікі, электрапечы, а таксама вылятае на вецер сціснутае паветра, вада, цяпло, будуць атрымліваць штраф да пяці мінімальных зарплат. Спагнанні прадугледжаны і для нядбайных грамадзян-прыватнікаў.

Падрыхтаваў Уладзімір МІХНО.

Беларусь, якая расчароўвае

Пад час мінулых калядаў у Мінску пабывала група навучэнцаў беларускага ліцэя з Вільні.

Гэтыя дзеці нарадзіліся ў беларускіх сем'ях Вільні 7-10 гадоў таму.

Перад паездкай на радзіму продкаў яны з цікаўнасцю пыталіся:

— А што, там усё па-беларуску? Як у нашым ліцэі?

— А ці ёсць у Беларусі літоўскія ліцэі?

На жаль, радзіма продкаў стала першым расчараваннем у іхнім жыцці, бо не толькі не знайшлі тут літоўскіх ліцэяў, але і з беларускімі была праблема. Беларускую мову ў Беларусі ім даводзілася чуць не часцей, чым у Вільні, дзе беларусы цяпер усё ж — нацыянальная меншасць.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА, ЧЗ-інфарм.

Курсы валют на 12 студзеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	4200(4620)	4450	2420(2660)	2565
"Бел-бізнесбанк"	4000	4500	2300	2600
"Прыёр"	4100	4600	2370	2640

(У дужках — курс за безнаяўны разлік)



Баставаць ці не баставаць?

□ Ліля ГРЫНЯВЕЦКАЯ, ЧЗ-інфарм

Арганізацыйны камітэт прамысловых прафсаюзаў Беларусі, у які ўвайшлі ўсе кіраўнікі буйнейшых прафсаюзаў прамысловасці, вырашыў правесці 12 студзеня акцыю пратэсту пад назвай "Не — збядненню народа!".

Правядзенне аднагадзіннага спынення ўсіх прадпрыемстваў прамысловасці выклікана тым, што толькі з 11 студзеня прадпрыемствы пачалі працаваць. Дзесяць дзён з пачатку новага года працоўныя знаходзіліся ў вымушаным адпачынку, які, магчыма, ударыў па нашай "ляжачай" прамысловасці не горш, чым якая забастоўка. Прагназіруецца, што шэраг прадпрыемстваў не прыступяць да працы і з 1 лютага. Жорсткая пазіцыя прафсаюзаў, якія, дарэчы, актывізаваліся апошнім часам, зыходзіць менавіта з таго, што рост цэн адбываецца пад час прастояў прадпрыемстваў, калі людзі не атрымліваюць зарплату. (Ілюстрацыя да гаворкі: апошняе павышэнне цэн на хлеб, малако, мяса, камунальныя паслугі).

Статыстыка сведчыць, што за 11 месяцаў 1993 года цэны на спажывецкія тавары ўзраслі ў 17,6 раза, а зарплата ў прамысловасці — у 9,8. Узровень жыцця знізіўся ў два разы. Мінімальная зарплата складае ўсяго 27 працэнтаў ад мінімальнага пражытачнага ўзроўню: мінімальная зарплата — 30 тысяч, а мінімальны спажывецкі бюджэт — 120 тысяч. Колькасць беспрацоўных узрасла ў два з паловай раза і складае 67 тысяч чалавек.

Безумоўна, у такіх умовах, калі хутка расце незадаволенасць працоўных, забастоўка выглядае натуральным спосабам "выпусціць пару", папярэдзіць масавы стыхійны выбух, які можа змесці ўсё. Прынцыповае пытанне заключаецца ў мэтах розных больш-менш лёгкіх форм забастоўкі і акцый пратэсту.

Забастоўка — класічны элемент працоўнага руху, крайняя форма барацьбы рабочых за свае правы. Даводзіцца канстатаваць, што класічныя механізмы наўрад ці спрацоўваюць у нашым далёка не класічна арганізаваным грамадстве з эканомікай пастсацыялістычнага ўзору. Складанасці адразу ж узнікаюць з вызначэннем работадаўца. Першы ўзровень — непасрэдна адміністрацыя. Другі — урад, як манапольны ўласнік нашых прадпрыемстваў. Усе, напэўна, зразумелі, што асноўны ўдар забастовачнага прафсаюзнага руху наносіцца менавіта па ўраду. Аднак патрабаваць ад урада павышэння зарплаты — тое ж самае, што сваімі рукамі падштурхоўваць кола інфляцыі, паколькі нішто не перашкаджае ўраду адначасова з зарплатай павышаць цэны, прычым апераджальнымі тэмпамі (так яно і адбываецца). Сёння ўрад — вымушаны работадаўца, які ўзваліў на сябе непасільную адказнасць за зарплату замест адказнасці за эканамічную палітыку, удакладненне якой і варта ад яго дабівацца.

Да правядзення сапраўднай доўгатэрміновай забастоўкі прафсаюзы сёння не гатовыя, яны не маюць забастовачных фондаў, каб матэрыяльна падтрымліваць рабочых, пакуль тыя не працуюць.

Нейкі час ішлі гаворкі пра замарожванне зарплаты, якое не магло не напалохаць працоўных і не магло б адбыцца не толькі па палітычных прычынах, але і таму, што гэта пагражала б поўным калапсам эканомікі. Зарплата пры росце цэн не павышаецца, значыць, зніжаецца пакупніцкая здольнасць насельніцтва. Калі тавары таго ж народнага спажывання немагчыма набываць, вытворчасць не мае сэнсу і спыняецца. Поўны калапс, "Снікерсамі" тут не ўратуешся.

Безумоўна, лагічна патрабаваць ад урада хаця б мінімальных сацыяльных гарантый, але сёння, калі ўзровень інфляцыі дасягае 40-50 працэнтаў, значна больш важна патрабаваць стварэння ўмоў эканамічнай стабільнасці і парадку.

Фота Сяргея БРУШКО.

АКТУАЛЬНЫ КАМЕНТАР

Спакойна, толькі спакойна...

□ Вера ПАЛЯКОВА, ЧЗ-інфарм

Чуткі — не факт, але такія ж упартыя. Бадай, Вячаслаў Кебіч не паспеў вярнуцца з Масквы пасля перагавораў з першымі асобамі Расіі, як у "размовах на лесвіцы", кулуарах і грамадскім транспарце папаўзлі чуткі з прэтэнзіяй на дакладнасць. Маўляў, ужо прывезлі сто тон расійскіх грошай, і з 1 лютага будзе ісці абмен "зайчыкаў" на рублі (1:1). Прыемна, канешна, суцяшаць сябе, што хутка пасля гэтага нашы цэны знізяцца да расійскага ўзроўню (дарэчы, мінімальная заработная плата таксама). "Блажен кто верует..."

Бізнесмены, фінансісты, мякка кажучы, сумняваюцца наогул у магчымасці аб'яднання грашовых сістэм і ўваходжанні Беларусі ў рублёвую зону. Валютны рынак рэспублікі ліхарадзіць менавіта з-за неакрэсленасці і амаль поўнай непрадказальнасці будучых падзей. Большасць эканамістаў схіляецца да таго, што даляр хутка "скокне", прытым больш імкліва, чым зараз падае.

Пацвердзіць або абвергнуць чуткі адмовіліся і ў Нацыянальным банку Рэспублікі Беларусь, і ў Савеце Міністраў.

— Падобную "інфармацыю" не каменціруем,— адказалі, у прыватнасці, з Нацбанка.— Грошы прывезлі? Дык Беларусь "зайчыкаў" вязе з Расіі, мы ж часткова друкуем іх там. Згадзіцеся, што за дакладную інфармацыю бізнесмены заплацяць немалыя грошы і таму ўсё, што тычыць гэтай тэмы, лічыце за дзяржаўную ці камерцыйную тайну.

З другога боку маюць рацыю і ў Саўміне: дэкларацыі і абвяшчэнні — яшчэ не канкрэтны подпіс пад дакументам. І нават учарашні візіт кіраўнікоў Беларусі ў Маскву не высветліць сітуацыі канчаткова. Толькі ў другой палове студзеня, калі чакаецца візіт у адказ прэм'ера Чарнамырдзіна ў Мінск і падпісанне адпаведных пагадненняў, мы можам хоць з нейкай доляй упэўненасці прадказаць сваю будучыню. А пакуль раю дробным уладальнікам валюты трымаць свае даляры ў кішэні. Спакойна, грамадзяне, толькі спакойна...

ПРАВІНЦЫЯЛЬНАЯ ХРОНІКА

З жыллём сёння ўсюды цяжка

Тым не менш, кіраўніцтва Асіповіцкага завода аўтаагрэгатаў шмат ўвагі ўдзяляе будаўніцтву жылля для сваіх працаўнікоў.

Днямі здадзены ў эксплуатацыю 77-кватэрны жылы дом і магазін харчовых прадуктаў. У кватэры засеяцца ў асноўным працаўнікі прадпрыемства. Дарэчы, гэта не адзінае наваселле ў Асіповічах. 28-кватэрны жылы дом пабудаваны для сваіх рабочых ПМК-95. Будуецца яшчэ каля 10 вышынных дамоў іншымі ўстановамі горада, які расце зараз як уверх, так і ўшыркі.

Іван СЦЯПУРА.

У Оршы не раджаюць: няма мазуту

Летась у Оршы ў першых трох кварталах нарадзіліся 1179 чалавек, а памерла 1253.

У горадзе перасталі раджаць, яно і нядзіўна — няма мазуту. Гарадскі радзільны дом ацяпляе кацельня піваварнага завода, паліва няма, а півам таксама нічога не нагрэеш. Вось і апускаецца шкала тэрмометра ў раддоме часам да адзінаццаці градусаў. Куды там раджаць, калі нават медперсаналу даводзіцца хукаць на рукі.

На танцы – з каламі

З каламі сустракаюць жыхароў навакольных вёсак у Горскім сельскім Доме культуры, што на Лепельшчыне.

Прыходзіць сюды мясцовая моладзь не патанцаваць, але наладзіць разборкі, павыбіваць вокны. Нават міліцыі з цяжкасцю ўдаецца справіцца з арыгінальнымі танцорамі. Мінулі часы рыцарскіх паядынкаў, калі адносіны высвятлялі, выходзячы "на разы". Зараз жалезнымі аргументамі ў хлапечых бойках, як правіла, выступаюць дубовы кол, моцны кулак ды падкаваны абцас. Ці не доўга да вялікай бяды?

У лазні памыюцца... свінні

Прывольна жывецца свінням у калгасе "Перамога" Талачынскага раёна. Зараз яны займелі мажлівасць пасцябацца бярозавым венічкам у лазні.

Была тут у вёсцы Канапельчыцы калгасная лазня, ды закрылі яе, спасылаючыся на адсутнасць саляркі. А затым знялі і помпу для падачы вады, устанавілі яе на свінаферме. Свінням раскоша, а людзям хоць не жыві — няма дзе памыцца. Тут у асноўным пенсіянеры, у гарадскую лазню не наездзішся. Ну, ды людзі ж — не свінні, пачакаюць.

Падрыхтаваў Уладзімір МІХНО.

Турмы не будзе

Такім было канчатковае рашэнне Савета Міністраў рэспублікі, які пастановай № 851 адмяніў дзве папярэднія аб размяшчэнні на базе былога расійскага гарнізона ракетных войскаў стратэгічнага прызначэння ў вёсцы Касцяні, што ля Пастаў, калоніі ўзмоцненага рэжыму.

Недарэмнымі аказаліся намаганні жыхароў і ўлад прыгранічнага горада, якія неаднаразова звярталіся ў вышэйшыя інстанцыі, указвалі на прычыны, згодна з якімі размяшчэнне калоніі ў горадзе трэба лічыць немэтазгодным. І вось, нягледзячы на тое, што была ўжо разгорнута работа па арганізацыі калоніі, набраны штаты, і нават завезены зняволеныя, урад вырашыў скарыстаць базу былой вайсковай часці для іншых мэт. Хутчэй за ўсё, тут будзе пансіянат для аздараўлення дзяцей, што пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі. Такая вось канверсія... Ну, а бабулькі з Паставаў і навакольных вёсак могуць спаць спакойна, не баючыся, што ўначы да іх уварвецца які-небудзь уцякач з калоніі.

Сяргей ВІШНЕЎСКІ.

БІЗНЕС-КЛАС

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

УВАГА, АЎТААМАТАРЫ!..

Агульнавядома, што высокія стартавыя характарыстыкі аўтамабіля ў значнай ступені вызначаюць рэзерв бяспекі і для вадзіцеля, і для пешаходаў. Таму для жадаючых набыць дынамічны "сродак перамяшчэння" прапануем спіс з 25-ці найбольш хуткіх аўтамабіляў. Маецца на ўвазе, за колькі секунд машына развівае хуткасць да 100 км у гадзіну са старту. Названыя аўтамабілі набіраюць указаную хуткасць за тэрмін ад 7,8 да 10 секунд.

Mitsubishi Colt 136 конскіх сіл
Daihatsu Charade 101 к.с.
Alfa 33 132 к.с.
Peugeot 205 120 к.с.
Honda CRX 124 к.с.
Renault 19 135 к.с.
Peugeot 309 120 к.с.
Fiat Uno 100 к.с.
Mazda 232 103 к.с.
Lancia Delta 132 к.с.
Opel Kadett 115 к.с.
Alfa 75 120 к.с.
Renault 5 94 к.с.
Honda Civic 110 к.с.
Toyota Carina 121 к.с.
Alfa 33 107 к.с.
Rover Montego 102 к.с.
Daihasu Appl. 105 к.с.
Opel Corsa 98 к.с.
Peugeot 309 109 к.с.
Nissan Primera 115 к.с.
Rover 216 112 к.с.
Ford Sierra 120 к.с.

КАРОТКА-ТЭРМІНОВЫЯ АБЛІГАЦЫІ

Урадам Беларусі прынята Пастанова аб першым выпуску Дзяржаўных каротка-тэрміновых аблігацый Рэспублікі ў 1994 годзе. Аблігацыі выпускаюцца Мінфінам ад імя Савета Міністраў, з'яўляюцца каштоўнымі паперамі і размяшчаюцца сярод інвестараў на добраахвотнай аснове. Яны зроблены ў выглядзе запісаў на рахунках тэрмінам на 90 дзён на суму 2 млрд. рублёў. Кошт адной аблігацыі — 100 тысяч рублёў. У студзені 1994 года Мінфіну даручаецца выпусціць гэтыя аблігацыі.

А.СЦЯПАНАЎ.

ПОЛЬСКІЯ ЗАЛАТОЎКІ ЗАСТАНУЦЦА НА РАДЗІМЕ

Па просьбе Галоўнага мытнага ўпраўлення ў Варшаве пасольства Рэспублікі Польшча ў Мінску накіравала ноту Міністэрству замежных спраў Рэспублікі Беларусь, у якой паведамляецца аб парадку атрымання грашовых узнагарод іншаземнымі работнікамі, што працуюць у польскіх фірмах і прадпрыемствах на тэрыторыі Польшчы на падставе дазволу польскіх кампетэнтных органаў. У ноце падкрэсліваецца, што выплата ўзнагароджання ажыццяўляецца ў польскіх залатоўках. Згодна з валютным заканадаўствам краіны, іншаземец не можа абмяняць гэтыя грошы на валюту. Польскія залатоўкі, якія атрыманы ў якасці заработнай платы, могуць быць выдаткаваны толькі на тэрыторыі Рэспублікі Польшча і не падлягаюць вывазу за мяжу. На падставе распараджэння міністра фінансаў Рэспублікі Польшча іншаземцам дазволены вываз за мяжу Польшчы толькі валюты з асабістага валютнага рахунку "С", што адкрыты ва ўпаўнаважаным польскім банку. Гэтая валюта павінна быць атрымана ў працэсе выканання ў Польшчы дамоваў у галіне знешняга гандлю. У гэтым выпадку для атрымання дазволу на вываз валюты за мяжу неабходна мець пацвярджэнне, што выдадзена банкам пасля правядзення выплаты з валютнага рахунку "С".

Як паведамілі нашаму карэспандэнту ў пасольстве Рэспублікі Польшча ў Мінску, гэта тычыцца абсалютна ўсіх выплат грамадзянам Беларусі. Цяпер для атрымання нават невялікага ганарару ў польскім выданні неабходна ехаць у Польшчу і выканаць складаную аперацыю па пераводу польскіх залатовак у даляры ці маркі. А можна проста купіць на гэтыя грошы некаторыя тавары, тым больш, што многія з іх больш танныя, чым на Беларусі.

Андрэй ВАШКЕВІЧ.

"ПАС" — палітыка-аналітычная служба

Шматпартыйнасць да дэмакратыі давядзе?

□ Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ, "ЧЗ"

Міністэрства юстыцыі пачало рэгістраваць грамадскія аб'яднанні з 1 снежня 1990 года. Сёння мы маем 613 рэспубліканскіх і міжнародных грамадскіх аб'яднанняў. Зарэгістраваны і дзейнічаюць 14 партый, матэрыялы на рэгістрацыю яшчэ чатырох партый разглядаюцца. Трынаццатай (!) па ліку была зарэгістравана партыя Беларускага народнага фронту. Падала дакументы на рэгістрацыю партыя аматараў піва. Паводле слоў супрацоўнікаў Міністэрства юстыцыі, збіраецца заявіць пра сябе партыя дурняў. Застаецца спадзявацца, што яна не будзе занадта шматлікай.

Яшчэ колькі год таму грамадства жыло ў спёртым паветры аднапартыйнай сістэмы, а марыянетачныя грамадскія аб'яднанні паціху існавалі ў рытме прымусовых грашовых узносаў сваіх членаў. Потым узнялася сапраўдная хваля так званай "творчасці мас", пік якой прыпаў у Беларусі на 1991 год, а дакладней на тое, што ад яго засталося пасля путчу. У той перыяд актыўнасць аб'яднання людзей у грамадскія арганізацыі параўноўвалі з актыўнасцю росту грыбоў пасля дажджу. Партыі, рухі, клубы, блокі, саюзы — самая шматкаляровая палітра мэт, поглядаў і задач. Аднапартыйная сістэма саступіла месца шматпартыйнай, паветра як быццам бы ачысцілася, сярэдне-статыстычны грамадзянін, які жыве за мяжой беднасці, дыхнуў свежага дэмакратычнага паветра на пусты страўнік. Якой партыі сімпатызуе такі грамадзянін, прадэманстравалі апошнія выбары ў пятую расійскую Думу.

Безумоўнага лідэра сярод партый, існуючых цяпер на Беларусі, вызначыць даволі складана. Моцна палярызаваныя ініцыятыўныя сілы грамадства занялі свае пазіцыі паміж ультралевымі і радыкальна-правымі і доўгі час працавалі хутчэй на абстрактную дэмакратыю, чым на ўласны імідж і галасы будучых выбаршчыкаў. Пацягнула за сабой хвост непапулярных ідэалагічных догмаў з дня ўчарашняга ў дзень ліберальна-капіталістычны ПКБ, якая фактычна магла б сыграць на адных прынцыпах сацыяльнай справядлівасці і выйграць. Адназначна нявыгадную пазіцыю адносна дэнацыяналізаванага выбаршчыка заняла партыя БНФ (калі б падзеі ў нас развіваліся па ўсходнееўрапейскаму ці прыбалтыйскаму сцэнарыю, БНФ даўно павінен быў бы прыйсці да ўлады і пайсці, саступіўшы месца практыкам). Фактычна ў цяні засталася Аб'яднаная дэмакратычная партыя, якой моцна бракуе палітычнай падтрымкі ў вярхах, каб стаць эквівалентам Дэм. Расіі на Беларусі. Відавочна і Сялянскай партыі цяжка апірацца на калгаснае сялянства, з якім, акрамя зніжэння жыццёвага ўзроўню, нічога не адбываецца. Пералік можна доўжыць. Зрэшты як павёў бы сябе выбаршчык у выпадку выбараў, якіх у 1994 годзе, мяркуючы па ўсяму, не будзе, — цяжка сказаць.

Тое, што шматпартыйнасць, па сутнасці, з'яўляецца лёгкімі грамадства, не падлягае сумненню. Але сённяшнія партыі моцныя не шматлікасцю сваіх прыхільнікаў і ўласных шэрагаў, а іхняй маналітнасцю, якая не ёсць пагалосак ленінскіх прынцыпаў арганізацыі, а хутчэй следства кампенсацыі крыўднага апазіцыйнага становішча.

Большасць краін з самай моцнай дэмакратыяй, акрамя рознакаляровай шматпартыйнасці, маюць дзве ці некалькі моцных партый, якія, як эстафету, перадаюць адзін аднаму краіну па жаданню выбаршчыкаў. Дэмакраты і рэспубліканцы ў Штатах, лібералы і кансерватары ў Англіі. Відавочна, што да аналагічных дзвюх партый нам яшчэ вельмі далёка. Мы ўвогуле апынуліся як бы пры партыях (дэмакратычных атрыбутах недэмакратычнага грамадства), але па-за партыйнай сістэмай, паколькі вышэйшыя чыны краіны ўсе пагалоўна не належаць ні да якой партыі, у кожным разе — афіцыяльна, а значыць, як свабодныя асобы, кіруюцца бог ведае якімі прынцыпамі, верагодней за ўсё — асабістай зацікаўленасцю. (Дарэчы, амерыканцы на апошніх прэзідэнцкіх выбарах не вельмі спяшаліся выбраць свабоднага кандыдата замест Клінтана).

Нягледзячы на размытую шматпартыйнасць, на Беларусі не прадчуваецца фарміраванне сістэмы некалькіх моцных папераменна кіруючых партый са шматлікімі процівагамі больш дробных і менш уплывовых аб'яднанняў і рухаў, якія не даюць заржавець асноўнай сістэме.

Калі ёсць апазіцыя, значыць, павінна быць кіруючая партыя, але нават хаця б умоўна вызначыць, якая партыя ці партыі сёння знаходзяцца пры ўладзе, не ўяўляецца магчымым. Якіх партыйных поглядаў прытрымліваецца фракцыя "Беларусь" у Вярхоўным Савеце? А міністры ў Савеце Міністраў? Характэрна тое, што ніхто сёння, здаецца, не мае сіл прэтэндаваць на месца "ума, чести и совести". А вакансія, між іншым, ёсць.

СЛУЖБА "03"

Праца без падзякі

□ Франц ЛЯВІЦКІ

"Хуткую дапамогу" ведаюць усе - ад малога да вялікага. Але няшмат людзей уяўляюць, як яна працуе, што і хто стаіць за тэлефоннымі лічбамі "03".

А стаяць за імі ў першую чаргу людзі і, канешне ж, работа. І работа складаная, работа, без якой, як сказаў галоўны ўрач Мінскай цэнтральнай станцыі хуткай дапамогі Віталій Елісеевіч Ціцішын, сёння нельга ўявіць медыцынскае абслугоўванне.

Так, сёння круглыя суткі беларускую сталіцу абслугоўвае 108-112 машын "хуткай дапамогі". Усе гэтыя машыны размеркаваны па шасці падстанцыях, на кожную з якіх прыходзіцца па 15-20 аўтамабіляў. Усе званкі ў службу "хуткай дапамогі" паступаюць у першую чаргу ў цэнтральную дыспетчарскую, адкуль перадаюцца ў дыспетчарскую падстанцый горада. Днём дыспетчарская прымае ў сярэднім 50-55 выклікаў у гадзіну. Вечарам гэта лічба вырастае прыкладна ў тры разы. А ўсяго за суткі ў службу "хуткай дапамогі" звяртаецца 1600-1800 чалавек. З дыспетчарскай выклік перадаецца спецыяльнай брыгадзе. Брыгады ў "хуткай дапамогі" існуюць розныя: псіхіятрычная і кардыялагічная, дзіцячая і неўралагічная, траўматалагічная і рэанімацыйная... І ў залежнасці ад выпадку на месца выязджае тая ці іншая.

Зразумела, што поўнасцю расказаць пра работу "хуткай дапамогі" немагчыма без апісання работы выязной брыгады. А таму і я вырашыў паездзіць па выкліках у адной з іх. Выбар быў зроблены даволі хутка. Я вырашыў ехаць з траўматалагічнай брыгадай. Не таму, канешне, што я любіцель вострых адчуванняў ці таму, што хачу паказытаць нервы чытачоў расповедамі пра кроў, паламаныя косці ды прабітыя галовы. Проста я ўпэўнены ў тым, што менавіта траўматолагам часцей за іншых прыходзіцца сутыкацца з людской дурасцю ў адносінах да свайго жыцця і здароўя. А церпяць з-за гэтай дурасці не толькі яны, але і ўрачы, што іх лечаць, а ў канчатковым выніку і мы з вамі.

Такім чынам, выбар зроблены. "Замацавалі" мяне за чацвёртай спецыяльнай траўматалагічнай брыгадай, у склад якой увайшлі ўрач Віктар Іосіфавіч Скобля і фельчары Юрый Вітальевіч Міхнюк і Генадзь Іосіфавіч Дубовік.

...Першы выклік паступіў з РАУС Савецкага раёна сталіцы, што знаходзіцца на завулку Я.Коласа. Міліцыя паведамляла, што затрыманы чалавек у нецвярозым стане, якога хтосьці парэзаў. Паехалі.

— Ну, зараз убачыш, у якіх умовах прыходзіцца нам працаваць, — звяртаецца да мяне Юрый. — Вось едзем і не ведаем, што там нас чакае. Бывае, трапіцца такі "буйны хворы", што ўтрох ледзьве яго супакойваем. Але нічога не зробіш: такі ўжо ў нас кліент: кожны трэці — п'яны.

— Так, рознае бывае, — уступае ў размову Г.І.Дубовік. — Бывае, вязеш якога "хворага" ў бальніцу. А ён замест падзякі кулаком табе ў зубы стараецца пацэліць. Асабліва цяжка з сённяшнімі так званымі "крутымі". Сядзіць такі ў скуранцы, морда шырэй за плечы і свае правы "качае": маўляў, я пуп Зямлі, а вы ўвогуле ніхто. Дай Бог, каб на гэты раз усё абышлося...

...У аддзяленні нас сустрэлі некалькі супрацоўнікаў і малады хлопец у тапачках і запырсканым крывёю світэры.

— Ну, расказвай, баец, што здарылася?

— Ды нічога. Каляды адзначаў, разбіў талерку і палец парэзаў. Ды не трэба мяне перавязваць: зажыве як на сабаку.

— А навошта ж талеркі біць? Яны цяпер дорага каштуюць.

— Дык жа... Жонка... Сужыцель... Ну, я і... гэта. Ну, бывае...

Пальчык хлопцу ўсё ж перавязалі, далі неабходныя інструкцыі і паехалі назад.

— Вось бачыш, — зноў звяртаецца да мяне Юрый, — з-за якой драбязы знімаюць з месца цэлую брыгаду, ганяюць машыну... А іначай у міліцыі не могуць. Як толькі ў кагосьці з затрыманых заўважылі кроў — адразу ж выклікаюць "Хуткую дапамогу". Нават, калі той нос сабе расквасіў.

...Да базы мы даехаць не паспелі. Пры пад'ездзе па рацыі паведамілі, што на ўваходзе на станцыю метро "Плошча Незалежнасці" на прыступках у лужыне крыві ляжыць чалавек. Машына развярнулася і панеслася да месца прызначэння.

— Звычайная справа, асабліва на святы, як сёння. (Тады якраз была калядная ноч. — Заўв.аўт.). У такі час, здараецца, па некалькі гадзін з машыны не вылазім. Калі народ пачынае адпачываць, нам работы прыбаўляецца. А ўсё таму, што не ўмеюць нашы людзі адпачываць.

...На прыступках на ўваходзе ў метро сапраўды ляжаў чалавек. Ля яго — два міліцыянеры. Стаялі, канешне ж. Ніякай лужыны крыві не было і ў паміне. Мужыка паднялі, перанеслі ў машыну. Дакументаў — ніякіх.

— Што рабіць будзем?

— Ну, што. Адвязём у трэцюю бальніцу.

— А навошта яго ў бальніцу? — пытаюся. — Ён жа здаровы, толькі п'яны. Яго ў міліцыю трэба.

— У міліцыю нельга, — адказвае В.І.Скобля. — Ён жа страціў прытомнасць. А такога ў міліцыі не прымуць. У яго не алкагольнае ап'яненне, а алкагольнае атручванне. Вось так.

...У бальніцы нас "абслужылі" даволі хутка, і мы, перадаўшы кліента ўрачам, рушылі на базу. На гэты раз даехалі нармальна, без прыгод.

Пакойчык, дзе размясцілася траўматалагічная брыгада, быў звычайны: тэлевізар, стол з унутраным тэлефонам, некалькі крэслаў... Віктар Іосіфавіч паказвае журнал рэгістрацыі выклікаў:

— Вось, паглядзі, як на Новы год дзяжурылі. Ужо праз пяць хвілін пасля таго, як гадзіннік дванаццаць разоў бумкнуў, нас выклікалі. Потым яшчэ праз гадзіну. І яшчэ...

Яго перарваў рэзкі тэлефонны званок. Выклік.

— Так, запісваю. Вуліца Старавіленская... Што там такое? Мужчыну парэзалі? Едзем.

Я падумаў, што і на гэты раз будзе чарговы парэз пальца. Аказалася інакш.

...Дзверы ў патрэбную нам кватэру аказаліся адчыненымі. Заходзім. На падлозе, на сценах, на стале — кроў. Нас сустрэла заплаканая жанчына (суседка, напэўна) і мужчына, у якога крыві не было можа толькі на спіне. Адна палова твару ў яго адсутнічала ўвогуле: так разнесла падбітае вока. Мужчына быў яўна напалоханы, а таму, хоць і не вельмі ўпэўнена стаяў на нагах (на стале ў кухні — дзве пустыя бутэлькі з-пад гарэлкі), паводзіў сябе вельмі ціха.

— Хто ж цябе так "апрацаваў"?

— Сужыцель маёй жонкі. Былой. Ён мяне біў. Нагамі. Балюча...

— Прытомнасць не страчваў?

— Не, усё ў парадку.

— Паедзем з намі ўсё роўна. Так ці іначай, табе трэба ў бальніцу.

— А што з ім? — пытаюся я.

— Ну, што. Тут адным словам і не скажаш. Тут і страсенне мазгоў, і глыбокі парэз вялікага пальца правай рукі, і гематомы твару, і удар левага вока, і удар грудной клеткі. А магчыма ў бальніцы і яшчэ што-небудзь выявяць. Вось так у нас і адпачываюць: адразу п'юць разам, а потым б'юць адзін аднаго.

Але не думайце, што траўматолагам прыходзіцца працаваць толькі з п'янымі. Не. Нярэдка даводзіцца выязджаць на месцы катастроф, дзе нярэдка чалавеку хуткая дапамога ўжо не патрэбна. Бываюць таксама выпадкі, калі людзі спрабуюць скончыць самагубствам: ускрываюць сабе вены, глытаюць таблеткі, кідаюцца пад цягнікі, з балконаў выкідваюцца... І ва ўсіх гэтых выпадках без хуткай дапамогі не абыходзіцца.

...Такая вось работа ў траўматолагаў "Хуткай дапамогі". Выклікаў і выездаў шмат, а вось падзякі ад тых, каго яны ратуюць, — ніякай. Што ж прымушае гэтых людзей працаваць тут? Можа грошы? Не, грошы тут таксама не надта якія. Што ж у такім разе?

— Ды ці гэта галоўнае? Працуем — і ўсё. Трэба ж і тут камусьці знаходзіцца. І не з-за грошай, канешне ж. Проста мы тут на сваім месцы. А гэта галоўнае. І яшчэ. Тут мы без усякіх прыгожых слоў можам дапамагчы людзям. Дапамагчы менавіта тады, калі яны маюць у нас патрэбу.

МОВА ЗЯМЛІ

У вопісе Гомельскай воласці 1560 года змешчана наступная фраза:"бояринъ Ісай Харковичъ држитъ островъ Перуновский на дерево бортное; широкость того острова отъ верха реки Ути до Литовской границы 3 версты, а поперекъ отъ низкого болота на полверсты". Л.А.Вінаградаў у нарысе "Гомель. Его прошлое и настоящее. 1142—1900г." адзначыў, што Перуноўскі востраў знаходзіўся недалёка ад вёскі Кузьмінічы (сённяшні Добрушскі раён).

Востраў Перуноўскі

Гэтая інфармацыя, якая можа быць дапоўнена разглядам геаграфічнай карты, пераконвае, што гаворка ў дадзеным выпадку ідзе не пра востраў як участак сушы, акружаны вадой. Слова "востраў" у народных гаворках з'яўляецца даволі шматзначным; пад гэтым словам у розных мясцовасцях разумеюць таксама ўчастак лесу адной пароды сярод лесу іншых парод; невялікі асобны лясок; лясны гай; поле ў круглай мяжы; узвышша на раўніне; палянку ў лесе; сухі грудок з сенажаццю або лесам сярод балота; невялікі лужок сярод лесу або на зарастаючай драбналессем балоціне; поле паміж лугамі; кожны ўчастак зямлі, які чымсьці адрозніваецца сярод навакольных мясцін.

Перуноўскі востраў — гэта нейкі лес з бортнымі дрэвамі на граніцы Вялікага княства Літоўскага і Маскоўскай дзяржавы. Можна думаць, што ён здавён-даўна быў запаведным лесам, які ў пачатку 60-х гадоў XУІ стагоддзя належаў пэўнаму баярыну. Аб запаведным характары лесу сведчыць, безумоўна, яго назва — Перуноў, Перуноўскі... Але ці можна сцвярджаць, што ў далёкія язычніцкія часы Перуноўскі востраў быў свяшчэнным месцам, дзе знаходзілася капішча, дзе пакланяліся Перуну, прыносілі яму ахвяры?

На наш погляд, з такім проста-прамалінейным і найбольш, здавалася б, лагічным вывадам спяшацца не варта. І перш за ўсё, таму, што трэба абавязкова адрозніваць, з аднаго боку, культ Перуна, а з другога — мець на ўвазе ўсходнеславянскую спадчыну вельмі старажытнай індаеўрапейскай традыцыі, звязанай з комплексам язычніцкіх уяўленняў аб Вярхоўным Богу і яго атрыбутах, сярод якіх звяртаюць на сябе ўвагу найменні пэўных рэалій з тым жа коранем, што і ў слове Пярун.

Культ Перуна не з'яўляецца ўсходнеславянскім; яго занеслі прыбалтыйскія (паморскія) славяне, а таксама варага-русы, генетычна звязаныя з паляна-русамі, якія да IX—X стагоддзяў аславяніліся, а раней уяўлялі сабой асобны індаеўрапейскі народ ("адгалінаванне" індаеўрапейскай сям'і, якое часам называюць "паўночнымі ілірыйцамі); культ Перуна ("Перкунаса") быў уласцівы і старажытным балтам.

Часам лічаць, што слова Пярун утварылася ад глагольнай асновы са значэннем "удараць, біць". Гэтае імя быццам бы асацыіруецца з ударамі маланкі, громам, каменнымі молатамі. У гэтай сувязі трэба нагадаць і добра знаёмае нам беларускае слова пярун — "удар маланкі".

Аднак у дадзеных выпадках мы сутыкаемся толькі з асобнымі семантычнымі варыяцыямі старажытнага моўнага факта. Корань слова Пярун (пярун) маецца ў найменнях дуба ў кельцкіх і італійскіх мовах (сярод апошніх — у лацінскай, дзе quercus з'яўляецца абазначэннем гэтага дрэва); у абазначэннях гары, уцёса, высокага месца ў хецкай і старажытнаіндыйскай мовах, нарэшце, горнага лесу ў асобных германскіх мовах.

Лес, дуб, камень, гара — гэта ўсё атрыбуты Вярхоўнага Бога, Грамавержца, міф аб якіх у абагульненым выглядзе на падставе міфалагічных уяўленняў і вераванняў розных народаў рэканструяваны ў прыватнасці, у кн.:Иванов В.В., Топоров В.Н. "Исследования в области славянских древностей". Даследчыкі лічаць, што індаеўрапейскі міф аб Грамавержцу, у якім, між іншым, знайшлі адлюстраванні старажытныя язычніцкія ўяўленні аб будове свету, нясе адбітак канкрэтнай эпохі — канца III тыс. да н.э. "Баявыя" атрыбуты асноўнага героя міфа — конь, калясніца, зброя, стрэлы — сведчаць аб вялікай ролі войска, дружыны ў сацыяльным асяродку індаеўрапейскіх плямёнаў таго часу.

Аднак сярод усіх атрыбутаў Бога галоўным з'яўляецца...дрэва дуб. Першаснае значэнне кораня слова Пярун (пярун) і ўсіх іншых яго варыянтаў у розных мовах —"дуб". У індаеўрапейскай міфалогіі дуб з'яўляецца асноўным жыццёвым сімвалам. Нездарма само слова "дуб" у славянскіх мовах лічыцца іншасказам, а сапраўднае найменне дуба скрыта ў слове Пярун. Адсюль становяцца зразумелымі свяшчэнныя дубровы, дубовыя гаі.

У гэтай сувязі Перуноўскі востраў пад Кузьмінічамі якраз і ўяўляецца нам не столькі месцам пакланення Перуну, колькі свяшчэнным дубовым лесам. Але самае цікавае і нават дзіўнае ў нагаданым паведамленні пад 1560 годам, бадай, не гэта, а... імя "баярына Ісая Харковіча (Харкавіча)", які быццам бы валодае на "востраве" бортнымі дрэвамі. Прозвішча ці, хутчэй, мянушка Харковіч ці Харкавіч мае нейкую загадкавую сувязь з асновай + карк-, + крак-, якая адлюстравалася, у прыватнасці, у абазначэнні "гор К (а) Р (а) к (у)", г.зн. Кракаўскіх у географа XII стагоддзя Аль-Ідрысі (маюцца на ўвазе Карпаты), Кракаўскага ўзвышша, а таксама ў тапоніме Кракаў і антрапоніме Крак (згодна з паданнем, на Кракаўскай гары адбываўся паядынак Крака са Змеем). Гэтая ж аснова —+ карк-, + крак- маецца ў выразах дуб карколіст, дуб корьков і ў старажытнаанглійскім слове hearg "ідал" (з karkus—"дуб"). Такім чынам, Ісай Харкавіч (Харковіч) — гэта абагульнены вобраз хавальніка святога лесу, святога дубу (імя Ісай са старажытнаяўрэйскай мовы тлумачыцца як "выратаванне", што адпавядае семантычнаму "кантэксту", які разглядаецца).

Такім чынам, Перуноўскі востраў хутчэй за ўсё, у даўнія часы ўяўляў сабой свяшчэнны дубовы гай, лес, які выконваў ролю... храма як мадэлі сусвету, бо звычайных у нашым разуменні (з пункту погляду нашага часу) культавых збудаванняў у язычнікаў-славян не было.

Аляксандр РОГАЛЕЎ, кандыдат філалагічных навук.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА



ГОРКІ ПЕРЫЯД НАШАЙ ГІСТОРЫІ

Раскулачванне. Горкі перыяд нашай гісторыі. Тады не шкадавалі тых, хто вылучаўся з агульнай беднай масы.

У дзяржархіве Мінскай вобласці ў фондзе Слуцкага раённага Савета рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў за 1930 год ёсць дакументы перыяду раскулачвання, што ярка характарызуюць, як лёгка вырашаўся лёс людзей, тых, каго лічылі "кулацкім элементам".

"Заява ад прафупаўнаважанага па сельбатрачкому пры Царэўскім сельсавеце.

У вашым інстытуце ёсць студэнт 2-га курса т.Мурашка П., маці якога мае 2 сялянскія гаспадаркі, адну з іх увесь час здавала ў арэнду, а другую апрацоўвала пры дапамозе наёмнай сілы, да 29-га года мела батрачку і батрака і разлічыла іх толькі для таго, каб была магчымасць вучыць сына. Маці яго ў цяперашні час наймае і эксплуатуе чужую працу перыядычна, а таму Мурашку, як непрацаздольнаму элементу не месца ў інстытуце".

У Харкаўскім ветэрынарным інстытуце ў камісіі па чыстцы сацсаставу зацікавіліся гэтым пісьмом. "Просім паведаміць характарыстыку твару сям'і нашага студэнта Мурашкі Паўла Маркавіча, які пражывае ў вёсцы Чэпелі Старобінскага раёна, а таксама свае меркаванні на прадмет яго знаходжання студэнтам. Згодна з заявай прафупаўнаважанага відаць, што гр.Мурашка сапраўдны кулак і эксплуатуе чужую працу".

У адказ на гэты запыт Слуцкі райвыканкам праслаў у інстытут адказ, што "гаспадарка Мурашкі знаходзіцца ў вёсцы Чэпелі і складаецца з хаты, сенцаў, хлява, гумна. Дом здаецца ў арэнду селяніну не калгасніку. Зямля знаходзіцца ў калгаса. Сама ж Мурашка Ганна жыве на гаспадарцы ў в.Кляпчаны, у якой лічыцца зямлі ворнай 6,5 дзесяцін, сенажаці — 4,5 дзесяцін, кароў — 1, коней старых — 1, маладняку — 1, дробнай жывёлы — 4 шт.".

Далейшы лёс Мурашкі Паўла нам невядомы, але можна з упэўненасцю сказаць, што словы "Сын за бацьку не адказвае", былі ў той час толькі словамі.

Людміла ЦЯРЭШЧАНКА, вядучы архівіст.

"АБСЛУГА" СЁННЯ НА КАНІ. А МЫ — ПАД КАПЫТАМІ?

Нешта здарылася. Раптам нават закралася крамольная думка: "А ці добра гэта — рынак?". Колькасць беспрацоўных расце, але ці стала больш ветлівай прадаўшчыца і больш сумленнай касірка? Яны не баяцца рынку, не баяцца звальнення, не баяцца нічога. Няма ўжо і кнігі скаргаў — навошта? "Абслуга" наогул скінула з уласнага твару маску прыстойнасці, а адтуль, з-пад маскі, пазірае на нас пыска хітрай лісы: "Што, узялі?".

Мароз. Холадна. Зубы выбіваюць мелодыю марша. Ля мінскага аддзялення сувязі № 101, што ў Серабранцы, стаіць натоўп. Пенсіянеры запісваюцца ў чаргу па пенсію. Замок. Канешне, навошта загадзя адчыняць дзверы, яшчэ гэтым старым будзе занадта добра. Праўда, раней некалі адчынялі, але гэта, вядома ж, глупства.

Адліга. Зноў натоўп па пенсію. Ну, зараз ужо і паскардзіцца няма на што. Займаю чаргу за апошнім старым. "Скажыце, а грашовыя пераводы таксама ў гэтай чарзе?". "Не, ідзі стой асобна". Ідзе час. Хвілін сорак як не было. У чарзе, здаецца, усе ведаюць адзін аднаго, яны ўсе амаль родзічы тут — часта сустракаюцца.

Нарэшце, адчыняюцца дзверы і бабулькі становяцца зноў у чаргу — грошай няма. "Дажыліся!", — смяецца нейкі дзед, але яго ніхто не чуе і ніхто не смяецца ў адказ. Аказваецца, трэба было станавіцца ў агульную чаргу па пераvод. Вось жа аб'ява вісіць. Але аб'ява вісіць у пакоі аддзялення, а чарга заўсёды стаіць на вуліцы. Грошай я не атрымала. Затое мела шчасце пазнаёміцца з загадчыцай аддзялення Дзесятнічэнка Нінай Іванаўнай. Рэдакцыйнае пасведчанне на яе не мае ўплыву.

— А, пішыце, што жадаеце. Іншых прозвішчаў не назаву, майго вам хопіць. Што ж, з-за гэтых старых мы на працу раней павінны прыходзіць? У нас працоўны дзень з дзевяці гадзін — іншае нас не датычыць.

Спакойны абыякавы твар. А дзе ж вы самі будзеце атрымліваць пенсію, Ніна Іванаўна?

Яны, "абслуга", яшчэ шчыльней сціснулі свае рады — не чапай нас лепей, а то сабе будзе даражэй. Не сварыся, маўчы, бы слуп. А то наогул пазакрываем свае дзверы. А што, можа і праўда? Бо калі прыватызацыя стане ўсеагульнай, то яны стануць яшчэ больш магутнымі ўладарамі. Што чакае нас, Божухна?

Лета. Свята горада. Праспект Скарыны. Настрой, бы ў немаўляці, радасны. Побач з'яўляецца чарнявы хлопец з хвосцікам "а-ля Шурык Малінін". Ціха, няўпэўнена прапануе: "Можа, фотаздымачак зробім? Вось маё пасведчанне, што я здымаць умею. Апарат класны, "Кодак", не пашкадуеце". Хто ж ад такога адмовіцца? Праўда, кошт неслабы, але ж затое якасць якая будзе. Шчоўк. Хлопец з напарнікамі ўжо "ловяць" маладую пару. Шчоўк. Шчоўк. Шчоўк. Праз месяц выпадкова зноў сустракаю "а-ля Малініна" на праспекце. "Мабыць, гэта пошта затрымлівае вашы фотаздымкі. Не хвалюйцеся, усё будзе о'кей". Больш я яго не сустракала, хоць па праспекце хаджу амаль кожны дзень. Мінуў Новы год. Здымкаў, канешне, няма.

Вырасла армада ашуканцаў. Хамаў. Лайдакоў і чэрствых, як скарынка, людзей. Не, не вырасла. Існавала, мабыць, заўсёды. Проста раней яны хоць хаваліся, прыкрываліся нечым. Баяліся народнага кантролю і кнігі скаргаў, партсходу і вымовы. Зараз яны ваяўніча-бессаромныя. Нават не хаваюць вачэй. Прадаўшчыца кладзе на вагу дрэнны тавар, хоць і за астранамічную цану. Краўчыха псуе дарагі касцюм. Рэгістратарка ў гатэлі абмацюкае. І, праўда, чаго яшчэ чакаць? "Абслуга" ж не змянілася, яна ж нічаму не навучылася, толькі шматлікія нулі ўпрыгожваюць квітанцыі. Людзі тыя ж у сервісе нашым бедным. Іх можна азалаціць заробкам, а яны па-іншаму працаваць не будуць. Проста не ўмеюць. І не жадаюць.

Рынак, рынак, што ж, аднак, дабрага прынёс ты стомленаму народу нашаму? Не чую адказу.

Ніна ПРАКОПЧЫК.

ВЕЧАР КАМПАЗІТАРА З ВОРАНАВА

У Воранаўскім раённым Доме культуры адбыўся незвычайны канцэрт. Яго праграма складалася толькі з песень і інструментальных нумароў самадзейнага кампазітара Аляксандра Мацюка.

Былі хваляванні, ці збяруцца гледачы. А калі амаль за гадзіну да пачатку канцэрта зала і балкон былі да адказу перапоўненыя, пачаліся іншыя хваляванні: ці спадабаецца канцэрт.

Саша Мацюк добра вядомы ў Воранаве. Тут ён працуе ў школе-інтэрнаце выкладчыкам спеваў, у музычнай школе — выкладчыкам па класу баяна. І доўгі час піша песні. Іх цяпер у самадзейнага кампазітара не менш як 40. Некаторыя з іх даўно гучаць са сцэны, перадаваліся па абласным і рэспубліканскім тэлебачанні. Іх чулі ў блізкім і далёкім замежжы пад час паездкі народнага ансамбля "Лявоны".

Акрамя "Лявонаў", на аўтарскім вечары творы А.Мацюка гучалі ў выкананні ансамбляў ДК "Акцыя", "Жавароначкі", беларускіх народных інструментаў пад кіраўніцтвам кампазітара. Шмат песень выканаў і сам Саша, які валодае цудоўным голасам. Нездарма яго тут называюць "наш Данчык".

Ушаноўваліся на вечары і аўтары слоў песень — Я.Гнілякоў з Гомеля, Л.Стадуб з Ліды, К.Станкевіч з Воранава.

Цёплыя словы ўдзячнасці, пажаданні новых поспехаў і надзею на выданне зборніка песень А.Мацюка выказалі прадстаўнікі раённага Савета, аддзела культуры і Дома культуры.

А.СТАДУБ.

Пятніцкая царква ў Крычаве была пабудавана сто гадоў таму, але ў 1937 годзе гэты храм быў закрыты. У яго будынку размясціліся склад і кінатэатр.

Зараз у горадзе ўсёй грамадой вырашылі аднавіць царкву. Грошы на рэстаўрацыю выдзяляюць як прыхаджане, так і прадпрыемствы. Значныя сумы пералічаны заводам гумавых вырабаў, мясакамбінатам, раённай "Сельгастэхнікай", праўленнем мясцовага калгаса.

Новую царкву ўпрыгожаць тры купалы са званіцамі, і назавуць яе Васкрасенскаю. Закончыць аднаўленне храма плануецца ў наступным годзе.

Фота Валерыя БЫСАВА, БЕЛІНФАРМ.

Замежны тэлетайп



***

Старшыня камісіі сената ЗША па энергетыцы і прыродных рэсурсах Бенет Джонсан заклікаў адміністрацыю Біла Клінтана адмяніць гандлёвае эмбарга ў адносінах да В'етнама. Джонсан і яшчэ чатыры амерыканскія сенатары нядаўна вярнуліся з Ханоя. У сваіх выступленнях яны пацвердзілі, што ўлады В'етнама ўсталі на пазіцыі дэмакратыі і імкнуцца стварыць у краіне рыначную эканоміку. ЗША павінны садзейнічаць Ханою ў гэтых мэтах і зняць эмбарга, якое дзейнічае ўжо амаль 20 год.

ІЗРАІЛЬ. Сакрэтныя службы краіны атрымалі спецыяльныя сродкі для дапамогі тым навукоўцам, якія супрацоўнічалі з Ізраілем. Каля дзвюх тысяч такіх супрацоўнікаў разам з сем'ямі будуць мець магчымасць перасяліцца на тэрыторыю Ізраіля.

КУБА. Фідэль Кастра прызнаў, што 1994 год будзе самым цяжкім у гісторыі Кубінскай рэвалюцыі. Ён, аднак, выказаў надзею на пераадоленне эканамічнага крызісу за кошт вялікага росту турызму і росту экспартуемых нафтавых радовішчаў. Будуць таксама ажыццяўляцца ўмераныя рэформы, якія не выклікаюць сумненняў наконт аднапартыйнасці сістэмы.

ЯПОНІЯ. Кінакампанія Эм-ці-эй, якая належыць японцам, плануе стварыць парк атракцыёнаў у другім па велічыні горадзе Японіі Осака па ўзору "Дыснейлэнду" ў Галівудзе і ў Фларыдзе. Кошт праекта ацэньваецца ў 1,4 мільярда даляраў.

ГРУЗІЯ. У 1993 годзе натуральны рост насельніцтва рэспублікі зменшыўся ў параўнанні з 1992 годам у два разы. Скараціліся нараджальнасць, павялічылася смяротнасць. У мінулым годзе памерлі ці загінулі каля 40 тысяч чалавек, што на чатыры тысячы больш, чым нарадзілася. На 45 працэнтаў павялічылася дзіцячая смяротнасць (на 1 тысячу нованароджаных прыходзіцца 17,5 смяротнага выпадку).

***

Чатыры чалавекі загінулі, каля ста — шпіталізаваны ў выніку пажараў у Аўстраліі. Паводле папярэдніх ацэнак, выдаткі ад пажараў перавысяць 100 мільёнаў долараў.



ЗАМАЛЁЎКІ З НАТУРЫ

Пакуль жывуць на свеце прасцякі...

☐ Аляксандр ГРАДЗЮШКА

На Прывакзальнай плошчы ў Мінску мнагалюдна, як і заўсёды. Раптам — увага: "Спадары-таварышы, падыходзьце! Запрашаем згуляць у латарэю "Фартуна", — чырванашчокая кабета зазывае людзей. — Вас чакае выйгрыш у 500 тысяч рублёў! Білет каштуе ўсяго 10 тысяч!".

Спяшаюцца людзі: цікава, што за латарэя? І вось плячысты хлопец у скураной куртцы купляе білет, разгортвае яго і... выйграе 30 тысяч.

— Віншую вас, — радасна гаворыць гандлярка білетамі і адлічвае трыццаць тысяч. — Вось бачыце, — звяртаецца да прысутных, — хто не гуляе, той не выйграе.

Двое падвыпіўшых хлопцаў лезуць у кішэні, дастаюць адтуль скамечаныя "зубры", "мядзведзі", "ласі"... Цягнуць білеты і... на тварах кіслы выгляд. Яшчэ раз лезуць у кішэні, але на гэты раз грошай не хапае. Мацюкаюцца і адыходзяць. Смелых няма. Але... аднекуль узнікае спрытны хлопец у андатравай шапцы, рашуча суе ў руку кабеце грошы і лезе ў бляшанку па білет.

— Вось бачыце! Колькі грошай атрымаў! А ну гані іх сюды, — звярнуўся ён да кабеты. Тая ўзяла з яго рук білет, уважліва яго разгледзела, быццам упершыню бачыць, абвяла позіркам прысутных і цяжка ўздыхнула:

— Та-ак. Такога сёння яшчэ не было. Вось гэта ўдача! Што ж, трымай, хлапец, 100 тысяч рублёў!

Натоўп заварушыўся. Самыя храбрыя палезлі ў кішэні, а юнак у андатравай шапцы кудысьці хуценька знік.

Як бачым, цікавая гульня. Нічога не робячы, можна выйграць шмат грошай. Але ці так гэта? Штосьці нагадвае мне ўсё гэта скандальна вядомую гульню ў напарсткі. Колькі наіўных людзей ашукала гэта гульня! Памятаю, каля магазіна "Электронікі" адна маладая жанчына ўвайшла ў азарт, прайграла ўсе свае грошы, аддала нават шалік і пальчаткі (хлопцы нічым не грэбуюць), а потым і зусім зняла з пальца заручальны пярсцёнак. Ёй трэба было абавязкова нешта выйграць, так верыла ў поспех. Яна не заўважыла, што хлопцы-напарсточнікі — гульня для іх скончылася тым, што яна апынулася ў міліцыі і давала паказанні: маўляў, знайдзіце злодзеяў, дапамажыце вярнуць пярсцёнак, а то муж заб'е.

Пакуль я ўспамінаў гэту гісторыю, да кабеты падышлі дзве студэнткі, пакапаліся ў сумачках, выцягнулі нейкія грошы, працягнулі кабеце.

— Я ніколі не прайгравала. Вось убачыце, Вольга, абавязкова выйграем.

— Шукайце сваё шчасце, — прапанавала кабета. — Калі не з першага, дык з другога ці трэцяга разу абавязкова пашанцуе.

Студэнткі, мабыць, разлічвалі на вялікі выйгрыш, але прамахнуліся — усяго тысяча рублёў. На вачах у сяброўак набягалі слёзы. Натоўп пачаў радзець. А я зноў убачыў таго юнака, які дзесяць хвілін таму выйграў 100 тысяч.

— Дай жа я паспрабую, мабыць, пашанцуе, — нібы звяртаючыся да кагосьці, хлопец амаль крычаў.

— Паспрабуй, паспрабуй, — прапануе кабета.

Хлопец дастаў з кішэні грошы і купіў білет.

— Вось бачыце! 50 тысяч рублёў! — падняў уверх пачак грошай шчаслівчык.

Людзі зноў пачалі падыходзіць да кабеты. Немалады ўжо дзядзька ў шапцы-вушанцы, спакусіўшыся, купіў "шчаслівы" білет. Пераканаўшыся, што яго ашукалі, пачаў крычаць:

— Рабаўнікі, шарлатаны! Зараз міліцыю паклічу!

Вясёлая гандлярка і яе бравая каманда толькі пасмяяліся.

Не трэба мець вялікага розуму, каб здагадацца, як някемлівых людзей "абуваюць у лапці". Ля "пятачка" пастаянна таўкуцца чалавек пяць-дзесяць, час ад часу падыходзяць да натоўпу і толькі адным ім вядомым спосабам выйграюць вялікія грошы, уводзяць прысутных у азарт. Калі доўга назіраць за імі, дык няцяжка зразумець, што гэтыя хлопцы "працуюць" на пару з кабетай. У выніку — даверлівыя людзі аказваюцца ашуканымі і страчваюць свае ўласныя грошы.

Прастаяў я на Прывакзальнай плошчы каля гадзіны, усё гэта назіраў і думаў вось аб чым: гэта самы звычайны, што называецца, грабеж сярод белага дня. І за гэты час да натоўпу не падышоў ні адзін міліцыянер, не звярнуў увагі на тое, што тут робіцца. А калі б з'явіліся раптам вартавыя правапарадку — маладую гандлярку і яе плячыстую мужчынскую каманду нібы ветрам здзьмула. Такое я назіраў ля той жа "Электронікі", як толькі да напарстачнікаў падыходзілі людзі ў міліцэйскай форме. Памятаю, колькі тады было абурэнняў людзей і папярэджанняў у газетах: "Не гуляйце ў азартныя гульні!".

Раней, калі "шыкавала" гульня ў напарсткі, лік ішоў на дзесяткі рублёў, зараз — на дзесяткі тысяч. Але прасцякоў менш не стала. І менавіта маладыя людзі, студэнты, навучэнцы школ часцей за ўсё становяцца ахвярамі падобных дзялкоў. Сталы і вопытны чалавек задарма ніколі не аддасць свае грошы невядомым людзям, якія абяцаюць яму імгненнае ўзбагачэнне.

Сапраўды, пакуль жывуць на свеце прасцякі, за іх кошт будуць шыкаваць несумленныя людзі.

■

НЕРУШ

☐ Аляксандр ГЕРАСІМАЎ

Прырода чакаць не можа

За шэрагам тых праблем і цяжкасцей, што б'юць нас пад дых штодзень, можна і не заўважыць, як невыносна сёння прыходзіцца прыродзе. Хтосьці з нас зрывае сваю злосць на ёй, некаторыя наогул лічаць, што ахова навакольнага асяроддзя — гэта не іх справа. Пра найбольш хвалюючыя праблемы экалогіі на Беларусі наш карэспандэнт папрасіў расказаць начальніка аддзела інфармацыі і прапаганды Дзяржаўнага камітэта па экалогіі Аляксандра Альфонсавіча МАЦЯСОВІЧА.

— Адразу зазначу, што для нашай рэспублікі характэрна нерацыянальнае выкарыстанне прыродных рэсурсаў. Раней гэта звязвалі з існуючымі эканамічнымі адносінамі. Тады ўсё было даволі проста: як мага больш выкарыстаць энергетычныя і прыродныя рэсурсы. Нікога не цікавіла эфектыўнасць вытворчасці. Разам з вялікай колькасцю малаякаснай прадукцыі заставалася шмат адходаў, якія не перапрацоўваліся. Напрыклад, зараз у год на аднаго чалавека "вырабляецца" амаль 4,5 тоны бытавых і прамысловых адходаў. І толькі два прадпрыемствы ў Беларусі займаюцца іх частковай перапрацоўкай: адно — у Мінску, другое — у Магілёве. Больш магутнае мінскае ледзь спраўляецца з 30-цю працэнтамі. Усё ж астатняе вывозіцца на звалкі. Арганізаваныя звалкі займаюць плошчу больш чым у 10 тысяч гектараў. А колькі сметнікаў незарэгістраваных?

Другая найбольш вострая праблема — гэта буйнамаштабныя ўмяшанні ў жыццё прыроды. Знікла шмат відаў раслін, жывёл, насякомых.

Мы перастараліся так, што, напрыклад, раней перанасычаныя вільгаццю многія ўчасткі Палесся зараз пакутуюць ад яе недахопу, асабліва на Гомельшчыне.

— Аляксандр Альфонсавіч, нагадайце, калі ласка, на якія прыродныя рэсурсы мы багатыя і як іх выкарыстоўваем?

— Спачатку скажу пра водныя рэсурсы. Амаль усе нашы гарады маюць больш ці менш эфектыўныя ачышчальныя прыстасаванні. Але ў асобных гарадах ачышчальныя прыстасаванні занадта перагружаныя. Да такіх гарадоў адносіцца Мінск.

Ні з адной рэчкі вады ў нас не нап'ешся. Найбольш вялікую пагрозу для рэк уяўляе сельская гаспадарка, з-за няправільнага выкарыстання мінеральных угнаенняў і сродкаў абароны раслін. Але больш за ўсё прырода церпіць з-за нядбайнасці людзей. Галоўны забруджвальнік нашых вадаёмаў — гэта... нафта (!) Калі ў паўднёвай частцы Беларусі, дзе ёсць прыродныя залежы, яны трапляюць на паверхню звычайным шляхам, то астатняя тэрыторыя забруджана нафтай менавіта з-за нядбайнага яе выкарыстання.

Характарыстыку вадзе можна даць розную — ад 1—2 адзінак перавышэння забруджвання да 40 адзінак, як у Салігорску. Таксама высокі ўзровень забруджвання паверхні вады ў Верхнядзвінскім, Нясвіжскім раёнах, шэрагу раёнаў Брэсцкай і Гродзенскай абласцей.

Калі гаварыць пра паветра, якім мы дыхаем, у атмасферу Беларусі выкідваецца каля трох мільёнаў тон у год дрэнных рэчываў. Гэта столькі, колькі Крывы Рог і Запарожжа разам, альбо Нарыльск. Можа гэта і не вельмі шмат, але ж... Беларусь знаходзіцца ў такой геаграфічнай зоне, што нам большую шкоду нясуць выкіды не столькі ўласнай вытворчасці, колькі чужой у выніку пераносу паветраных мас. Калі верыць даследаванням заходнееўрапейскіх спецыялістаў, забруджванне атмасферы Беларусі толькі на 18—20 працэнтаў ад уласнай дзейнасці, на 80—82 — ад чужой.

Асабліва сур'ёзная экалагічная праблема ў Наваполацку. Праўда, у мінулым годзе выкідаў у атмасферу дрэнных рэчываў тут зменшылася на 22 працэнты. Але гэта не ў сувязі з удасканальваннем вытворчасці, а ў сувязі з развалам эканомікі.

Вельмі шкодны магілёўскі завод імя Куйбышава. На жаль, зрабіць што-небудзь для паляпшэння становішча пакуль нельга, бо прадпрыемства знаходзіцца ў цэнтры горада. Няма магчымасці ні перасяліць людзей, ні вынесці завод, ні закрыць яго, таму што гэта адзінае прадпрыемства ў былым СССР, якое вырабляе адзін з асноўных прадуктаў хімічнай прамысловасці. Няма таксама месца, каб пабудаваць эфектыўныя ачышчальныя прыстасаванні.

У свой час Беларусь падпісала шэраг міжнародных канвенцый, адна з якіх не дазваляе перавышаць пэўны ўзровень выкідаў у атмасферу аксіду азоту. З-за гэтага сёння мы не маем магчымасці развіваць энергетыку. Па гэтай жа прычыне нельга запусціць амаль пабудаваную ў Мінску 5-ю цэц, якая сама па сабе неабходна з-за недахопу электраэнергіі. Добрае ачышчальнае абсталяванне ёсць у Германіі і Японіі, але яно нам пакуль не па кішэні. Энергетыкі Беларусі ставяць пытанне аб тым, каб прасіць у міжнародных арганізацый дазволу для рэспублікі часова не прытрымлівацца вышэйназванай канвенцыі, пакуль не наладзіцца энергетычная прамысловасць. Такі дазвол зараз атрымала Партугалія. Дарэчы, "чэмпіёны" сярод забруджвальнікаў атмасферы — гэта Партугалія, Польшча, Румынія і Мальта.

— Для вырашэння праблем экалогіі павінна быць эфектыўная прававая база, адпаведныя дзяржаўныя ўстановы і арганізацыі.

Ці можна сёння сказаць, што ў гэтым напрамку мы рухаемся наперад?

— Перш за ўсё адказнасць за ахову прыроды ляжыць на саміх прыродакарыстальніках. У нас ёсць закон "Аб ахове навакольнага асяроддзя". І любое прадпрыемства, нават маленькае, павінна прытрымлівацца існуючых нарматываў. Гэта яго цяжкасці, дзе ўзяць найлепшыя тэхналогіі і ачышчальныя прыстасаванні. А ўжо такія ведамствы як Дзяржкамітэт па экалогіі ажыццяўляюць дзяржаўны кантроль. За парушэнні закона прымяняюцца фінансавыя і адміністрацыйныя меры. Мы можам нават закрыць прадпрыемства. Але ўся гэтая справа пастаўлена пакуль што дрэнна. Адбіваецца спадчыннасць былой сістэмы.

І ўсё ж паправіць экалагічную абстаноўку можна, тым больш, што чарнобыльскімі пытаннямі займаюцца асобныя спецыяльныя ведамствы і дзейнічаюць па сваёй праграме. Сёння нам патрэбна перспектыўная, навукова абгрунтаваная экалагічная палітыка. Яна патрабуе грунтоўнага навуковага забеспячэння. Нам неабходна сістэма маніторынга (шточасовых назіранняў), навуковае прадбачанне і г.д. Навуковы патэнцыял у нас даволі высокі. Беларускія вучоныя яшчэ ў 70-я гады склалі прагноз на 20 гадоў наперад і прадбачылі многае з таго, што мы сёння маем. Але тады іх ніхто і не думаў слухаць. Ёсць і цікавыя тэхнічныя распрацоўкі. Вельмі важна знайсці тыя эканамічныя рычагі, якія б прымушалі прыродакарыстальніка рацыянальна выкарыстоўваць прыродныя рэсурсы. Як ні дзіўна, але ў нашым заканадаўстве няма нават такога паняцця, як "экалагічнае злачынства". Адзін з мноства прыкладаў. У Наваполацку каля 90 тон высокатаксічных адходаў пры загрузцы разлілі і большасць трапіла ў Дзвіну. Шлейф дайшоў да Балтыйскага мора, загінула шмат рыбы. Аператара і галоўнага інжынера судзілі за парушэнне тэхнікі бяспекі, а не за самае што ні ёсць экалагічнае злачынства.

Караюць у нас (у асноўным — штрафамі) за забруджванне вады, браканьерства. А зямля і паветра? Зараз распрацоўваецца экалагічны кодэкс з шаснаццаці законаў, прыняты законы: "Аб ахове навакольнага асяроддзя", "Аб экалагічным падатку", "Аб экалагічнай экспертызе", "Аб адходах". Разглядаюцца і рыхтуюцца да прыняцця законы "Аб ахоўваемых тэрыторыях", "Аб экалагічнай адукацыі" і "Аб упарадкаванні сістэмы дзяржаўнага кантролю".

Трэба дабіцца, каб сістэма дзяржаўнага кантролю была адзінай. Пакуль што яна ў нас раз'яднана. Паасобку існуюць Дзяржкамітэт па ахове прыроды, Камітэт па зямельнай рэформе, што кантралюе выкарыстанне зямель, Міністэрства лясной гаспадаркі, якое мае функцыі дзяржаўнага кантралёра па выкарыстанню і ахове лесу. Галоўнае ўпраўленне Белрыбвод, Галоўгідрамет, розныя санітарныя службы. І ніхто з іх, па-сапраўднаму не мае дастатковых паўнамоцтваў.

Можна гаварыць і пра дзяржаўную экспертызу праектаў, сістэму экалагічнай адукацыі спецыялістаў, выхаванне экалагічнай культуры насельніцтва, выкарыстанне міжнароднага вопыту і іншых пытаннях.

— Так, праблем шмат. Але ўсё ж ці можам мы спадзявацца на тое, што перспектывы ў іх вырашэнні будуць добрыя?

— Хочацца спадзявацца на гэта. Вясной прынята пастанова Савета Міністраў Беларусі, якая прадугледжвае ўдасканальванне сістэмы маніторынга і ў бліжэйшыя два гады гэты тып назіранняў будзе ўведзены ў дзеянне. Прынята пастанова і аб увядзенні кадастраў. Гэта азначае, што ўсе прыродныя рэсурсы, выкарыстоўваюцца яны ці не, будуць мець строгі дзяржаўны ўлік і нормы выкарыстання. Калі ўзяць у якасці прыкладу лясную гаспадарку, то можна сказаць наступнае. У апошні час там існуючыя законы пачынаюць дзейнічаць. Высечкі ўжо не перавышаюць прырост. Як вядома, у пасляваенныя гады большасць лесу была знішчана і засталося толькі 2,5 працэнта спелага лесу. Зараз жа трэцяя частка Беларусі пакрыта лясамі. Іншымі словамі ажыццяўляецца праграма выкарыстання і ўзнаўлення лесу. Хаця б на першы час, але нам патрэбна такая сістэма, як у лясной гаспадарцы і для іншых відаў гаспадарання. Ну і, зразумела ж, калі будуць прыняты законы, аб якіх я гаварыў, яны пачнуць дзейнічаць, прагрэс бясспрэчна будзе.

— Поспехаў вам. Дзякуй за размову.

■

ДЗЕЦІ І МЫ

Справа трэнера Уразава

☐ Міхась УЛЬСКІ

На Новаўфінскім праездзе размясціўся гарадскі цэнтр турызму. Ёсць тут і секцыя юных воднікаў. Узначальвае яе Сяргей Аляксеевіч Уразаў. Сапраўдны фанат воднага турызму — і выхаванцы ў яго такія ж. Тры гады назад, калі ён толькі распачынаў сваю справу, у секцыю прыйшлі займацца 12 будучых турыстаў, якія напачатку не вельмі добра ўсведамлялі, што іх чакае. А зараз іх ужо больш за 20, і кожны мае пэўныя падставы лічыць сябе прафесіяналам.

— Першыя паходы ў нас былі невялікія, на адзін дзень — да Мінскага мора, на вадасховішча ў Драздах, у піянерскі лагер "Зялёнае", што ў Ждановічах, — успамінае Воля Горшніс. — Калі навучыліся ўпраўляцца з аднамеснымі байдаркамі, Сяргей Аляксеевіч пачаў вучыць нас кіраваць двух- і трохмеснымі. А потым адбылося наша першае вялікае падарожжа — па Нарачы і Нарачанцы...

З той запамінальнай вандроўкі мінулі тры гады. Тры гады вучобы, трэніровак, новых паходаў. Нарэшце, вырашылі наведаць Крым. Ужо не Мінскае, а сапраўднае, Чорнае мора. Але як туды трапіць, калі Крым — гэта іншая дзяржава, іншыя грошы?.. Дапамаглі "старыя сувязі" трэнераў: дамовіліся з крымскім саўгасам "Качынскі" і трапілі туды якраз да сезона ўборкі персікаў.

— Ніколі ў жыцці дома, у Мінску, мы не бачылі такіх садоў, такіх плантацый. Знімалі і складвалі ў скрыні персікі, абрыкосы. І елі, елі, — радасна дзеліцца ўражаннямі Вася Палякоў. — На жаль, вінаград тады яшчэ не паспеў. Але колькі іншай смакаты там было! Усялякіх сартоў! Дома мы маглі на ўсё гэта толькі глядзець ды аблізвацца — ведаеце ж, колькі ў нас такое каштуе.

...А мора! Напэўна, не варта доўга распавядаць пра тое, як было прыемна паваляцца на пляжы, паплаваць у празрыстай вадзе пасля чатырох гадзін работы...

Калі надышоў час развітвацца, адміністрацыя саўгаса падарыла працавітым турыстам па скрыні адборных персікаў і няблага заплаціла, запрашаючы на будучы год ізноў да сябе, а таксама да мора.

Не так даўно выхаванцы Уразава ўдзельнічалі ў міжнародных спаборніцтвах па воднаму турызму. Спаборнічалі з камандамі Швецыі, Фінляндыі, Расіі, Украіны і прыбалтыйскіх рэспублік. У праграме спаборніцтваў, што цягнуліся цэлы тыдзень, было шмат усялякіх пунктаў: удзельнікі павінны былі паказаць свае веды ў тэхніцы воднага турызму, правесці байдаркі і катамараны праз спецыяльныя вароты і яшчэ шмат іншых складаных заданняў. Спаборнічалі не толькі "адзіночкі", але "двойкі" і "чацвёркі"; не толькі каманды школьнікаў, але і дарослыя — воднікі-аматары. І вось вынік, якім сёння ганарыцца ўся секцыя Сяргея Аляксеевіча: сярод прызёраў у спаборніцтвах на аднамеснай байдарцы — ягоны выхаванец Дзяніс Саўчанкаў.

Да паходу ў Карэлію рыхтаваліся асабліва карпатліва. Паход меркавалася правесці па другой катэгорыі складанасці — прайсці некалькі азёраў, аб'яднаных бурнымі пратокамі і парогамі. У агульнай складанасці за 10 дзён адолелі 240 кіламетраў. Начавалі ў палатках, харчаваліся прадуктамі, што ўзялі з сабой з Мінска.

— Здорава дапамагала рыбалка, — расказваюць хлопцы з "карэльскай" групы. — Часцей за ўсё лавіліся шчупакі, акуні і асабліва смачная чырвоная рыба — харыус.

— Было яшчэ шмат грыбоў, ягад, а марошкі там — хоць грабля́мі заграбай, — дадаюць дзяўчаты...

Асаблівае задавальненне турысты атрымлівалі ад "паходнай сауны". Я не вельмі ўяўляў сабе, што гэта такое, і таму папрасіў больш падрабязна расказаць пра такую незвычайную лазню.

— Ды гэта зусім нескладанае збудаванне, — пачалі мне тлумачыць. — Збіраем камяні і раскладваем на іх вогнішча пакуль не нагрэюцца. Вакол набіваем калоў, паміж імі нацягваем поліэтылен, а знізу прыціскаем яго камянямі. Сауна гатовая... Рабілі яе на кожнай стаянцы. Да лазні яшчэ звычайна гатуем духмяны чай з траў — адно задавальненне!

Пацікавіўся я і ў бацькоў, як яны ставяцца да захаплення сваіх дзяцей. Практычна ўсе задаволены тым, што робяць іх сыны і дочкі ў секцыі Уразава. І нават разам з падлеткамі перажываюць усе іхнія ўражанні ад кожнага падарожжа... Сапраўды, цудоўная гэта справа — водны турызм.

■

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

ОЛЯ? СВЕТА? ВАЛЯ?

"Хачу назваць сваю дачку Дзінай, але мая сяброўка гаворыць, што гэтае імя — "нешчаслівае" і можа дрэнна паўплываць на далейшы лёс маёй дачкі. Раскажыце, калі ласка, пра гэта больш падрабязна.

І.ГРОМАВА, г.Брэст."

Сапраўды многія людзі верылі і вераць, што, змяніўшы імя, можна змяніць і свой лёс, і спрабавалі рабіць гэта самымі рознымі спосабамі. Рымляне, напрыклад, пісалі імя перавернутымі літарамі, каб выклікаць такі ж пераварот і ў жыцці чалавека. З гэтай жа мэтай мяняюць імя, калі прымаюць пастрыжэнне ці царкоўны сан, уступаюць у тайнае таварыства. А вось што гаворыць пра тайну імені навука: пацыенты з дзіўнымі імёнамі часцей іншых пакутуюць на розныя псіхічныя комплексы. А людзі, чые імёны пачынаюцца з літар апошняй трэці алфавіта, у чатыры разы больш за астатніх схільны да сардэчна-сасудзістых захворванняў. А Барыс Хігір, які даследаваў уплыў імя на характар чалавека, лічыць, што ўсе людзі, якія нарадзіліся зімой, незалежна ад імя больш рашучыя, цвёрдыя, грубыя. "Летнія" — цёплыя, пакладзістыя, хітрыя, падманлівыя. "Восеньскія" — слабыя, падатлівыя. "Вясеннія" — жыццярадасныя, легкадумныя, пераменлівыя.



НІ НЕЧАРГОВАГА, НІ ПЕРШАЧАРГОВАГА ПРАВА

Я, мая дачка 1981 года нараджэння і мой бацька пражываем у кааператыўнай кватэры плошчай 11 кв.м. Дзесяць гадоў стаім у чарзе. Я неаднаразова звярталася ў шматлікія інстанцыі з просьбай палепшыць нам жыллёвыя ўмовы, але ўсюды адмаўлялі. А існуе такі ж закон, што вязні фашысцкіх лагераў павінны быць забяспечаны жыллём па-за чаргой. Мой бацька быў непаўналетнім вязнем.

Л.САШКО, г.Мінск".

На жаль, такога закона няма. Непаўналетнія вязні фашысцкіх лагераў ні нечарговага, ні першачарговага права на атрыманне жылля не маюць. У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь "Аб ветэранах" (арт.21) яны карыстаюцца льготамі, прадугледжанымі дзеючым заканадаўствам для ўдзельнікаў вайны. Але што тычыцца льгот па жыллю — першачарговае права на яго атрыманне прадастаўлена (згодна п.34.4 "Правілаў уліку грамадзян, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў і прадастаўленні жылля ў Рэспубліцы Беларусь) асобам дзеючай арміі ў перыяд грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў і пад час іншых баявых аперацый па абароне СССР, партызанам грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, а таксама іншым асобам, якія ўдзельнічалі ў баявых аперацыях па абароне СССР.

І АДПАЧЫЦЬ, І ПАДЛЯЧЫЦЦА

"Колькі зараз у вобласці пражывае людзей на забруджанай радыенуклідамі тэрыторыі? Якія ёсць санаторыі, дзе можна было б і адпачыць, і падлячыцца гэтай катэгорыі насельніцтва?

У.Васілеўскі, жыхар Гомельскай вобласці, ліквідатар."

Зараз у вобласці на забруджанай радыенуклідамі тэрыторыі пражывае звыш 43 тысяч чалавек. У тым ліку — 9277 дзяцей і падлеткаў. Акрамя таго Міншчына прыняла больш за 32 тысячы перасяленцаў, сярод якіх кожны трэці — непаўналетні.

Як паведамілі ў абласным аддзяленні фонду аздараўлення працоўных і дзяцей, савет аб'яднання галіновых прафсаюзаў вобласці заключыў дагаворы з санаторыямі-прафілакторыямі аб'яднання "БелВАР" — "Пралеска", трэстаў "Саюзмантажлегмаш" — "Легмаш" і "Белсантэхмантаж" — Вяча, трамвайна-тралейбуснага ўпраўлення — "Волма", Акадэміі навук — "Іслач", дзіцячай здраўніцай трэста № 3 "Зялёны бор", санаторыем "Налібоцкая пушча", санаторыямі Палангі, Сочы, паўднёвага берага Крыма. Акрамя таго ў летні перыяд прадаставілі месцы санаторыі-прафілакторыі "Будаўнік" трэста № 15, "Агат" —НДІ "Агат", "Залессе" — Смаргонскага завода жалезабетонных вырабаў. Па лініі савета аб'яднання лячыліся ў Румыніі, Балгарыі, Польшчы 339 чалавек. Аддзяленне фонду набыло 8043 пуцёўкі — 74 працэнты ад усіх выдадзеных. За тры кварталы курс лячэння прайшлі 10832 пацярпеўшыя, з якіх 7625 — дзеці і падлеткі і 1701 ліквідатар.

Але гэта не адзіная арганізацыя, якая займаецца падобнай справай. За тры кварталы паправілі здароўе 1810 чалавек, у тым ліку 946 дзяцей. Акрамя таго, паводле даных Міністэрства народнай адукацыі, адпраўлена за мяжу 1990 чалавек. Клопат пра людзей, якія трапілі ў бяду не па сваёй віне, з'яўляецца агульнанароднай справай, нягледзячы на тое, што наша эканоміка знаходзіцца цяпер у глыбокім крызісе.

ПЛЫЛА ПА МОРЫ... ЗБРОЯ

"Прачытаў у нейкай газеце, што Пасольства ЗША ў Мінску звярнулася ў МЗС Беларусі з просьбай даць дадатковую інфармацыю па факту затрымання ў раёне Міжземнага мора партыі зброі, закупленай у Беларусі. Цікава, які быў дадзены адказ?

А.Крылоў, настаўнік, г.Мінск."

Са спасылкай на Савет Міністраў кампетэнтныя органы Беларусі сцвярджаюць, што продаж зброі не супярэчыў законам Рэспублікі Беларусь. А як растлумачылі ў Камісіі па экспартнаму кантролю пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь, кантракт быў заключаны паміж рэспубліканскім знешнегандлёвым прадпрыемствам "Белзнешпрамсервіс" і амерыканскай фірмай "Кроўфард інтэрнэшнл арміс ІНК". Згодна з гэтым дакументам, партыя зброі прызначалася Рэспубліцы Перу. Запыт пасольства ЗША ў МЗС датычыць праверкі законнасці дзейнасці амерыканскай фірмы. Да беларускага боку прэтэнзій няма.

ГАРЧЫЧНІК

НАШ ЗАНЯТАК

Мы ўвесь тыдзень у аддзеле
без работы не сядзелі.

Лёва справу знае цвёрда —
разгадаў усе красворды.

Коля, хоць і не гадаў, —
пад сталом нагой гайдаў.

Лёля больш за ўсіх курыла,
бышам сопка на Курылах.

А Зянон, бы Апалон,
налягаў на тэлефон.

Толькі сумны Анатоль
з дня на дзень глядзеў на столь...

А загадчык наш Анціп —
спраўна прэміі плаціў.

Мікола ФЕДЗЮКОВІЧ.

ЗАГАРЭЎ

— Здароў, сусед! Прыемна бачыць,
што ты цудоўна загарэў.
На Чорным моры косці, значыць,
свае пад сонцам [illegible] грэў?..

— Я загараць не ставіў мэты,
ды комін цэх каля акон,
ну, а мяне заўжды кабета
курыць ганяе на балкон.
Да мора ехаць мне не трэба —
я тут смалю [illegible]...
і вось пад гэтым родным небам
счарнею зверху і знізу.

Тамаш ЛЯШОНАК.

Мікола ФЕДЗЮКОВІЧ

ЗНАЙШОЎ СЯБЕ

Выдалі нарэшце першы лядашчы зборнік маіх лірычных вершаў. Ляжыць ён у кнігарні дзень, два, дзесяць ляжыць — і ўсё без руху. Аніякага попыту! Я пачаў дакараць прадаўцоў:

— Цудоўная кніга! А вы ніводнага экземпляра не прадалі...

— Не бяруць, — апраўдваюцца тыя. — [illegible] Усё роўна не бяруць!

— Няўжо так і нельга прадаць?.. — дапытваюся.

— Увогуле дык можна. Толькі вам самім трэба за прылавак стаць.

Аб'яву павесілі. Паведамілі, што, маўляў, у такі час і ў такі дзень сам аўтар будзе прадаваць кнігі.

Людзей у магазін прыйшло многа. Я ўсміхаюся ўсім. Аўтографы даю.

Ужо праз гадзіну мой зборнік раскупілі. Нават не ўсім і хапіла. Настрой у мяне выдатны. Увесь тыдзень успамінаў, як усміхаліся мне дзяўчаты, як і я ім усміхаўся...

— Удзячная праца кнігапрадаўца! — з павагай выказаўся я пра работнікаў прылаўка.

Недзе праз тыдзень паехаў я ў творчую камандзіроўку ў суседні горад. Зайшоў у кнігарню, гляну на паліцу — [illegible] ляжаць некалькі дзесяткаў маіх [illegible] зборнікаў.

— Я прадаўцам назваўся. Бачу, [illegible]

— Спрабавалі прадаць, але не атрымліваецца, — апраўдваюцца.

— Прыйдзецца самому стаць за прылавак, — прапаную.

— О, вы добрую справу зробіце, — радуюцца, — у нас яшчэ ніколі паэты сваіх кніг не прадавалі.

Знову ўсміхаюся пакупнікам. Аўтографы раздаю. Настрой — лепей не трэба!.. Яшчэ больш ад працы прадаўца думаю. Як здорава, разважаю, з людзьмі знацца, рабіць ім прыемнае!..

Потым быў я ў камандзіроўцы яшчэ ў пяці гарадах і мястэчках. За прылаўкам, вядома ж, стаяў. Калі прадаў самы апошні экземпляр, міжволі падумалася: "Паэт-лірык з мяне, мусібыць, не атрымаўся. Але за час распаўсюджвання зборніка вершаў, нарэшце знайшоў сваё прызванне".

Цяпер я працую прадаўцом.

СВАЯ РУКА

Лявон суседзям пахваляўся:
— У мяне ў міліцыі рука!
І прадпрымальніцтвам займаўся —
наладзіў выраб першака.

Казаў ён, пэўна, праўду-матку.
была "рука" і сапраўды:
за прадпрымальніцкую хватку
далі Лявону два гады...

Відаць, Лявоніха прыдбае
ў тых жа органах "руку",
бо самагонам патыхае,
і ўецца дым у хмызняку.

Тамаш ЛЯШОНАК.

У ЦЫРУЛЬНІ

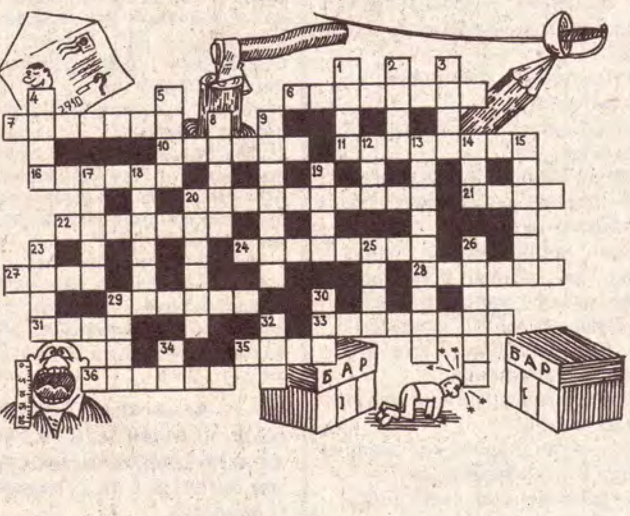
Крэсла рыпнула, масніца —
мажны хлопец сеў галіцца.
А цырульнік справу знае:
за каўнер сурвэтку пхае,
мыла мыліць, лоўка брые
і міжволі: "Ну і шыя!.."

Хлопец важна пазірае:
"Многа сала я ўжываю".

Карак тлусты сапраўды,
ды не бачыў ён вады.
Ні пры чым тут тое сала,
што сурвэтка бруднай стала,
за анучу не чысцей —
шыю трэба мыць часцей!

Генадзь МАНКЕВІЧ.

Крыжаслоў-жарт



По гарызанталі: 6. Хуткая змена моды на цэны. 7. Самавітая шапка. 10. Надвор'е ў больш шырокім сэнсе. 11. Старажытны клоун. 16. Падстаўка пад палена. 20. Цяжкі дзень. 21. "Дура" (у адрозненне ад штыка-малайца). 22. Нездаровы інтарэс. 24. Безымянная цыдулка. 27. Драпежны зуб. 28. Калектыў, які любіць пажаваць жвачку. 29. Прафесійны металіст. 31. Орган цела, які значна выйграе, калі становіцца валасатым. 33. Навука, да якой кожны мае дачыненне. 35. Більярдная авоська. 36. Найкарацейшы шлях ад бара да бара.

Па вертыкалі: 1. Мушкецёрская ручка. 2. Недалікатны рот. 3. Адметнасць твару ці характару. 4. Ачалавечаны лес. 5. Рыбацкі ласунак. 8. Пустынная выява. 9. Каўная забягалаўка. 12. Драўляная адзнака (школьн.) 13. Прылада, схільная перабольшваць. 14. Жывёліна, у якой заклініла заднюю перадачу. 15. Восеньскае надвор'е. 17. Прыстасаванне для прагляду сноў. 18. Лясны стукач. 19. Газ з дзіркаю. 20. Пакупка, якую зрабіла баба, не маючы клопату. 23. Конская паходка. 25. Шматканальная планета. 26. Міса для п.20 па вертыкалі. 29. Агрэгат, які рыхтуюць летам. 30. Казачная Баба. 32. Месца жавання калектыву з п.28. 34. Запас на "чорны" дзень.

Даслаў Леанід РАЗЛАДАЎ.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 13, чацвер

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Складчына.
8.50. Хакей. "Цівалі" (Мінск) – "Авангард" (Омск)..
◆9.30. "Ніхто, акрамя цябе".
10.15. Аэробіка. Урокі Наталлі Наважылавай.
10.50. Вецер вандраванняў.
11.50. Паміж намі, жанчынамі...
13.20. "Стэп". Кінанарыс.
13.30. Навіны.
◆13.40. "Д'Артаньян і тры мушкецёры". 1-я серыя.
15.05. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. "Дзеці Брэсцкай крэпасці".
15.40. Тэлебіржа.
15.50. Тэлебачанне – школе. Беларуская літаратура. 9-ы клас.
16.25. Для школьнікаў. "Папараць-кветка". Шоу-віктарына.
17.30. Навіны.
* 17.40. "Самая салодкая дыня".
17.50. Складчына.
18.05. Зачытайце маё пісьмо...
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Запрашаем на вячоркі. "Шчодры вечар". Фальклорны ансамбль "Світанак" Анопальскага сельскага клуба Мінскага раёна.
20.05. "Галасы травы". Тэленарыс.
20.15. Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв'ю.
20.30. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Надвор'е.
21.55. Пяць хвілін на жарты.
◆22.00. "Ніхто, акрамя цябе".
22.45. НіКа.
23.00. Калядны вечар у "Вернісажы".
16.50. Тэхнадром.
17.25. Лабірынт.
17.50. Дакументы і лёсы.
18.00. Надвор'е.
◆18.05. "Проста Марыя".
18.55. Сёмае неба. Стары Новы год.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.35. Надвор'е.
20.45. Лато "Мільён".
◆21.25. "Твін Пікс".
22.20. Хіт-парад Астанкіна. Святочная праграма.

Канал "Астанкіна"

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00. – Навіны.
* 7.45. "Новая казка".
* 8.20. "Крэм-бруле".
◆8.30. "Проста Марыя".
9.20. Клуб падарожнікаў.
10.10. ... Да 16 і старэйшым.
10.50. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Пра беднага гусара закіньце слова".
* 13.50. "Сястрычкі-прывычкі".
14.25. Прадпрымальнік.
◆15.20. "Кешка і гуманоід".
15.40. IV Міжнародны фестываль тэлепраграм для дзяцей і юнацтва. "Студыя Я" (Варонеж).
16.10. ...Да 16 і старэйшым.

Канал "Расія"

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.05. Паехалі.
8.15. Новая лінія. "Сулкецкія вячоркі".
* 8.45. "Шчаслівы Рыгор".
◆11.10. "Санта-Барбара".
12.00. На фестывалі "Разанскія агледзіны". "Дзед і журавель". Спектакль Беларускага рэспубліканскага тэатра лялек.
12.40. Сялянскае пытанне.
◆13.25. "Печкі-лавачкі".
15.05. Паралелі.
15.20. Канцэрт.
15.35. Там-там навіны.
15.50. Студыя "Рост".
16.20. Новая лінія. "Стварыы дабро".
17.05. "Жанчыны свету".
* 17.30. "Вясёлая карусель".
17.50. Кабарэ "Бязглуздзіца".
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Дзікун" (Францыя).
21.40. "Настальжы" – музыка ўсіх пакаленняў.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
23.05. "Блакітны агеньчык" на Шабалаўцы.

8 канал

18.00. Праграма перадач
◆18.05. "Карусель". Мультфільм "Кароль Мідас" з серыі "Аміга і яго сябры".
18.30. Музычная праграма.
◆19.10. "Я купляю гэту жанчыну". 93-96 серыі.
◆20.40. Паліцэйскі серыял "Хіл стрыт блюз". "Розум і сэрцы".
◆21.45. "Бясстрашная Паліна".
23.20. Праграма відэакліпаў.
23.30. Праграма перадач на заўтра.

■ 14, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Кароткаметражны фільм.
9.00. Тэлебачанне – школе. Беларуская літаратура. 9-ы клас.
◆9.35. "Ніхто, акрамя цябе".
10.20. Роднае слова.
10.55. "Калядныя зоркі". Тэлевізійны арт-клуб.
12.15. "Крок". "Пяць зорак".
13.15. Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв'ю.
13.30. Навіны.
13.40. Дзелавая хроніка.
◆13.55. "Д'Артаньян і тры мушкецёры". 2-я і 3-я серыі.
16.40. Для дзяцей. Літарынка. Літара "К" (Калядкі).
17.30. Навіны.
* 17.40. "Ранішняя песенька".
17.55. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Бізнес-рынг.Беларускі ваўчар і законы аб ім.
19.35. Дзедка за рэпку... Парады агароднікам.
20.05. "Не абы-што!" Міжнародная праграма.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Надвор'е.
21.55. Пяць хвілін на жарты.
◆22.00. "Ніхто, акрамя цябе".
22.45. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. "Цівалі" (Мінск) – "Молат" (Перм). 3-ці перыяд.
23.20. НіКа.
◆23.35. "Зімовы вечар у Гаграх".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.35. Надвор'е.
◆20.45. "Твін Пікс".
21.40. Чалавек тыдня.
21.55. Кабарэ.
22.35. Праграма "Х".
22.50. Акадэмія.
23.15. Музычны агляд.
23.30. Прэс-экспрэс.

Канал "Астанкіна"

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00 – Навіны.
* 7.45. "Дзіўны звер".
8.20. Паглядзі, паслухай...
◆8.40. У гасцях у казкі. "Марозка".
10.20. Амерыка з Тарамутам.
10.50. Прэс-экспрэс.
11.20. М.Горкі. "Дасцігаеў і іншыя". Фільм-спектакль.
* 13.45. Мультфільм.
14.25. Прадпрымальнік.
◆15.15. У гасцях у казкі. "Марозка".
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Трэба паглядзець.
17.40. Чалавек і закон.
18.10. Надвор'е.
18.15. Дзіва. Міжнародны конкурс маладых дызайнераў.
18.30. Канцэрт народнай музыкі.
18.45. Поле цудаў.

Канал "Расія"

7.00, 13.00, 19.00, 22.20 – Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.05. Паехалі.
8.15. Кабарэ "Бязглуздзіца".
9.10. Зваротны адрас.
9.40. Сам сабе рэжысёр.
10.25. Новая лінія. "Дакрананне".
◆10.55. "Свята Нептуна".
11.45. "Гарадок". Пацяшальная праграма.
12.10. Джаз-клуб у Доме кіно.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.25. Тэлевізійны тэатр Расіі. С.Мрожак. "Чарадзейная ноч".
14.10. Тэлегазета.
14.15. Чароўны замак.
15.15. Бізнес у Расіі.
15.45. Там-там навіны.
16.00. Трансросэфір.
◆16.50. "У пагоні за каштоўнасцямі". 2-я серыя.
17.45. Будні.
18.30. Кінамарафон. "У свеце прыгод".
18.45. Свята кожны дзень.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Армія ценяў" (Францыя – Італія).
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
23.05. "К-2" прадстаўляе: "Ню".
◆24.00. "Дом Ашэраў".

8 канал

18.00. Праграма перадач
◆18.05. "Карусель". Мультфільм "Вокс" з серыі "Аміга і яго сябры"
18.30. Музычная праграма.
◆19.10. "Я купляю гэту жанчыну". 97-100 серыі.
◆20.15. Паліцэйскі серыял "Хіл стрыт блюз". "Крывавыя грошы".
21.45. Сабакі ў космасе.
23.20. Праграма відэакліпаў
23.20. Праграма перадач на заўтра.

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

СТРАКАТАЯ МАЗАІКА

ЦНАТЛІВАСЦЬ – ГЭТА ВЫГАДНА І НЯДОРАГА

Аперацыя па аднаўленню дзявоцкасці працягваецца толькі 5 хвілін і каштуе нядорага па сённяшніх цэнах: у Маскве восенню ў розных гінеколагаў ад 12 да 16 тысяч рублёў. Некаторыя клієнткі аднаўляюць дзявоцкасць па некалькі разоў у месяц. Справа ў тым, што быць нявіннай вельмі выгадна матэрыяльна. За цнатлівую малалетку багатыя аматары права першай ночы выкладваюць да 450 даляраў. Для параўнання: путана, якой менш як дзесяць гадоў, але не цнатлівая каштуе ад 100 да 150 даляраў за сеанс.

ДЭЛОН І БЕЛЬМАНДО МЫШЭЙ НЕ ЛОВЯЦЬ

Жан-Полю Бельмандо цяпер 57 гадоў, Алену Дэлону — 54. І са знешнасцю, і з мужчынскімі якасцямі ў іх усё ў норме. Нядаўна яны з'явіліся ў Парыжскім тэатры-вар'етэ, дзе традыцыйна "зоркі" дэманструюць адзін аднаму сваіх палюбоўніц, у суправаджэнні фотамадэляў Кэці і Разалі. Іх спадарожніцам усяго па 20.

А Ў МІНСКУ ТАКОЕ МАГЧЫМА?

Шасцідзесяцігадовы жыхар Дубліна Уільям Юстэйс жыў на дапамогу па беспрацоўю і ўтрымліваў шэсць дзяцей. Аднаго разу ў адчаі пайшоў у бліжэйшы універсам і ўкраў там прадуктаў на 25 фунтаў. А потым яму не давала спакою сумленне. З'явіўся з пакаяннем у паліцыю.

Суд вынес яму такі прысуд: Юстэйс можа вярнуцца ва універсам і бясплатна атаварыцца там за кошт мясцовага сабеса на 50 фунтаў.

ФОТАМАДЭЛЬ – НЕ ЖАНЧЫНА?

Амерыканскія ўрачы падалі ў суд на некалькі вядомых фірм і відэапраграм, якія рэкламуюць спосабы набыцця дзявоцкай фігуры ў параметрах фотамадэлі (90-60-90). Медыкі сцвярджаюць, што пры гэтых памерах немагчымы нармальнае функцыяніраванне палавых органаў і роды.

ЦНАТЛІВЫ ПАЛІТЫК

Нават для камуністаў шокам з'явілася заява іх галоўнага працўніка Валерыі Навадворскай пра тое, што ў свае 43 гады яна ўсё яшчэ застаецца цнатлівай. Зазначана, што пасля гэтага некаторыя газеты, якія раней не прадастаўлялі ёй сваіх старонак з-за пазіцый Навадворскай, пагадзіліся, каб яна выступіла ў іх выданнях.

НЕЧУВАНАЕ СКАЖЭННЕ

Суддзі, якія вялі справу аб скасаванні шлюбу 33-гадовай Сюзанны Удман з Капенгагена, былі здзіўлены фактамі, якія назвала ісцец. 37-гадовы муж Сюзанны, Біргер, кожную ноч клаўся спаць з сабакам і фотаздымкам сваёй першай жонкі.

АМЕРЫКА ЯШЧЭ НЕ ЗАВАЯВАНА

Калі нашы газеты паведамляюць пра поспехі на Захадзе чарговага айчыннага гастралёра, то яны, мякка кажучы, перабольшваюць. На самай справе вышэйшым дасягненнем нашай поп-музыкі на сённяшні дзень з'яўляецца выпушчаны ў ЗША дыск Барыса Грабеншчыкова, які два тыдні пратрымаўся ў хіт-парадзе на 193 месцы з двухсот дыскаў.

У "ЗОРАК" І ДЗЕЦІ РОБЯЦЬ "БАБКІ"

Дзеці многіх эстрадных і кіназорак уладкаваны бацькамі на вельмі выгадныя пасады кліпмейкераў, гэта значыць вытворцаў кліпаў. Гэтым займаюцца, напрыклад, Фёдар Бандарчук, Сцяпан Міхалкоў, Філіп Янкоўскі і многія іншыя. За адзін прыстойны кліп плацяць звычайна ад 20 да 30 тысяч даляраў.

ЦВЯРОЗАСЦЬ РОКУ НЕ ПЕРАШКОДА

Паводле ўласнага прызнання Юрыя Шаўчука, ён у свае 39 гадоў выглядае свежанькім, бо кінуў піць. Мала таго, у вольны час наведвае спартыўную залу, што з-за рэпетыцый і гастроляў удаецца рэдка. Са спіртным паканчылі і члены групы "Пікнік", але некаторыя з іх папярэдне прайшлі курс кадзіравання. А вось Багдан Цітамір, хоць і прадаўжае прапаведваць са сцэны цвярозы спосаб жыцця, але, па чутках, гатовы заключыць з адной з амерыканскіх фірм дарагі кантракт на прапаганду ў краінах СНД сродкамі эстрады яе цыгарэт.

АЛЕГРАВА ЗАМАХВАЕЦЦА НА "КВЕТКІ"

Як вядома, да апошняга часу вяршыняй савецкага поп-мюзіклэратызму лічыўся відэакліп Валерыі "Кветкі". Праўда, потым быў скандал, бо ў самых інтымных сцэнах замест Валерыі здымалася прафесіянальная фотамадэль. Але эратычны часопіс "Андрэй" паведаміў грамадскасці, што з'явіўся яшчэ адзін поп-эратычны кліп з Ірынай Алегравай у галоўнай ролі, дзе яна здымалася голай у ванным пакоі.

САМЫ БАГАТЫ ЦЫРУЛЬНІК

Самым багатым цырульнікам свету лічыцца жыхар Нью-Йорка Фрэдэрык Фекай. Яго наведваюць толькі "зоркі" эстрады і кіно, мільянеры. Палітыкам ён адмаўляе ў прыёме. Нават заплаціўшы вялікія грошы, чаргі да яго неабходна чакаць некалькі месяцаў. Толькі ў яго абслугоўваюцца, напрыклад, Барбара Страйзенд і Дэмі Мур. За 15 хвілін працы ён зарабляе 250 даляраў. Ён мае дом ля мора ў прэстыжным раёне, шафёра, эканомку, новы чорны БМВ, сабаку рэдкай пароды (шакаладны лабрадор) і асабісты верталёт.

Падрыхтаваў Б.САФРОНЕНКА.

СПОРТ

НАК сабраўся ў поўным саставе

Кожны год, згодна са Статутам, павінны праходзіць нацыянальныя алімпійскія сходы. Але, на жаль, у мінулым — 1993 годзе вышэйшага збору Нацыянальнага алімпійскага камітэта Беларусі не адбылося. Былі для гэтага прычыны, але падстаў хутчэй яго правесці набралася шмат. Тым больш, на цяперашнім сходзе было вырашана збірацца не радзей чым адзін раз у год.

Сёлетні Нацыянальны алімпійскі сход адбыўся 11 студзеня ў канферэнц-зале Дзяржкамспорту краіны. Пад час рэгістрацыі ўсім членам НАКа былі ўручаны пасведчанні, значкі з эмблемай камітэта, праспекты беларускай каманды, якая адпраўіцца ў Лілехамер, і парадак дня сходу. Дарэчы, трэба зазначыць: апошні быў цалкам выканаяны, і нават у насычаным з першых жа хвілін раздзеле "Рознае" не засталося неабмеркаваных пытанняў.

Пачалі з прыемнага. Значкі Міжнароднага алімпійскага камітэта для ўдзельнікаў і прызёраў Алімпійскіх гульняў у Барселоне, нарэшце, знайшлі сваіх гаспадароў, а чакалі іх больш як год — адна з прычын затрымкі сходу. Шасціразовы алімпійскі чэмпіён Віталь Шчэрба атрымаў менавіта шэсць залатых знакаў МАК, Святлана Багінская — адзін. Тыя з беларускіх алімпійцаў, што не трапілі на сход, атрымаюць свае ганаровыя адзнакі пазней. Потым былі ўручаны прызы беларускага НАКа журналістам газет, часопісаў, тэлебачання і радыё, што асвятляюць алімпійскую тэматыку ў прэсе. Далей перайшлі да надзённых рабочых спраў. З дакладам пра падрыхтоўку да XVII зімовых Алімпійскіх гульняў выступіў віцэ-прэзідэнт НАКа Леанід Храмянкоў. Ён расказаў пра падрыхтоўку і адбор 33-х беларускіх спартсменаў, якія паедуць у Лілехамер. Разам з імі адправяцца туды семнаццаць трэнераў, сем чалавек афіцыйных асоб, у тым ліку два журналісты, а таксама па асабістаму запрашэнню і за кошт МАКа прэзідэнт нашага НАКа Уладзімір Рыжанкоў і генеральны сакратар Віктар Малашанка. На паездку каманды ў Нарвегію ўрад рэспублікі выдзеліў 211 тысяч даляраў. Усім прысутным была прадэманстравана цывільная вопратка беларускай дэлегацыі, выкананая мінскім Домам мадэляў. Спартыўную ж амуніцыю на спонсарскіх умовах прадаставяць сусветна вядомыя фірмы "Adidas" і "Atomic".

Потым сход заслухаў і абмеркаваў даклады Віктара Малашанкі са справаздачай пра работу і фінансавае становішча НАКа і Уладзіміра Рыжанкова, які расказаў пра Год алімпійскіх ідэалаў і алімпійскага міру, якім аб'явіла гэты год ААН.

У канцы работы сходу была разгледжана спрэчка паміж Федэрацыяй спартыўнай гімнастыкі Беларусі і Асацыяцыяй гімнастыкі Беларусі наконт прызнання аднойз іх НАКам для далейшага прадстаўніцтва ўсіх трох відаў гімнастыкі (спартыўнай, мастацкай і аздараўленчай) у ФІЖ і УЕЖ. Прызнанне НАКа атрымала Асацыяцыя гімнастыкі, а потым усім федэрацыям краіны, якія атрымалі такое прызнанне, былі ўручаны пасведчанні. Засталося аб'яднацца ў адзіныя арганізацыі водным, а таксама лыжным відам спорту для прадстаўніцтва Беларусі ў аналагічных міжнародных саюзах. На гэтым праграма была вычарпана.

* * *

У першым сёлетнім матчы чэмпіянату Міжнацыянальнай хакейнай лігі, які адбыўся пасля працяглага перапынку ў рэгулярным сезоне, мінская каманда "Цівалі" згуляла дома ўнічыю з екацярынбургскім "Аўтамабілістам" — 2:2 (2:0, 0:1, 0:1, 0:0). Дзве шайбы ў нашых закінуў Чарняўскі.

Яўген ПУЧКОЎ.

КІНААФІША МІНСКА

13 студзеня

«МАСКВА»: "Сэрцы трох-2" (2 с.)—12.20, 15.00, 19.30. "Паўночная спякота"***— 17.40, 22.00 (н).

«КАСТРЫЧНІК»: "Сэрцы трох-2" (2 с.) — 12.00, 18.00. "Паўночная спякота"***— 14.20, 16.10, 20.30. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

«АЎРОРА»: "Калядныя казкі" (д)— 10.00, 13.30. "Адзін дома" — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Каб выжыць" (1,5 с.)— 11.30, 15.20, 17.20, 21.10. "Агенты КДБ таксама ўлюбляюцца"— 19.10.

«БЯРЭСЦЕ»: "Ніндзя правіцеля"— 16.00. "Каб выжыць" (1,5 с.)— 14.00, 17.40. "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с.) — 11.20, 15.00, 18.40. "У пошуках душы"***— 13.20, 17.00. Бясплатны дабрачынны сеанс кінакамедыі "Допінг для анёлаў" — 12.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

«ВІЛЬНЮС»: "Драпежнік-2"***— 13.20, 21.30. "Адзін дома" — 11.30, 15.10, 18.20. "Грэчаская смакоўніца"***— 17.00, 20.10. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

«ДРУЖБА»: "Адзін дома"— 14.10, 19.40. "Каб выжыць" (1,5 с.)— 16.00, 21.30. "Равучы агонь"— 17.50. Інфармацыйна-пацяшальная праграма "Альтаір" — 19.30, 23.30. Відэабар працуе з 16.00 да 19.00. Абмен відэакасет — з 16.00 да 20.00.

«ПАРТЫЗАН»: "Паўночная спякота"***— 10.20 (л), 14.30, 16.10, 20.20, 22.00 (н). "Сэрцы трох-2" (2 с.)— 12.00, 17.50.

«ПЕРАМОГА»: "Адзін дома"— 13.50, 17.20, 19.10. "Клас 1999"— 10.00, 15.40. "Прадказанне" (1,5 с.)— 11.40, 20.55. Відэазала: "Робат-паліцэйскі-2"— 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00.

«САЛЮТ»: "Паўночная спякота"***— 10.00, 14.30, 18.40. "Сэрцы трох-2" (2 с.)— 13.00, 16.10, 20.30.

«СУЧАСНІК»: "Дом спатканняў"— 14.30. "Страснае лета"****— 16.30, 18.00, 19.30, 21.00.

«БЕЛАРУСЬ»: "Равучы агонь"— 10.30, 13.30, 18.20, 21.30. "Школа сцюардэс"— 12.00, 16.40, 19.50. "Той, хто мяне шануе"**— 10.40, 14.40, 18.40. "Гангстэры ў акіяне" (2 с.) — 12.20, 20.20. "Шанцы ёсць"— 16.20. "Страшнае кіно" — 15.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

«КІЕЎ»: "Школа сцюардэс"— 15.00. "У пошуках душы"***— 17.00. "Сесілія"****— 18.50, 20.30.

«КАМСАМОЛЕЦ»: кіналекторый "Аленчыны казкі" (д)— 10.20, 10.30. "Школа сцюардэс"— 12.00, 16.00, 19.20, 21.00. "Драпежнік-2"***— 13.00, 15.00, 17.00. "У пошуках душы"***— 11.00, 17.40, 21.20. Зала індыйскага фільма: "Рай" (2 с.) — 18.40.

«МІР»: "Каб выжыць" (1,5 с.) — 13.00, 17.00, 21.00. "Драпежнік-2"***— 12.00, 14.00, 18.00, 20.00. "Ніндзя правіцеля"— 11.00, 15.00, 19.00. "Страшнае кіно"— 16.00. Відэазала працуе з 14.30.

«ПІЯНЕР»: "Марыя-Мірабэла" (д)— 10.00 (к), 12.00 (к), 15.00 (к). "Гарачыя галовы!"— 13.30, 18.30. "Джынсавы паліцэйскі"— 16.40. "Гаспадары рызыкі"— 20.30. Відэазала: "Д'Артаньгаў і тры сабакі-мушкецёры" (ч.23-26) — 10.00; "Воўк джунгляў"— 11.50, 15.00, 18.20; "Агенты ФБР"— 13.30, 16.40, 20.20.

«РАКЕТА»: "Гарачыя галовы!"— 14.00, 18.10. "Гаспадары рызыкі"**— 16.10. "Выхаванне жорсткасці ў жанчын і сабак"— 20.00.

«РАДЗІМА»: "Той, хто мяне шануе"**— 12.00, 14.00, 17.40, 21.10. "Выхаванне жорсткасці ў жанчын і сабак"— 15.50. "Страшнае кіно"— 19.30.

«ЦЭНТРАЛЬНЫ»: "Драпежнік-2"***— 9.30, 12.45, 16.00, 19.20. "Дзейнічай, Маня!" (1,5 с., прэм'ерны паказ) — 17.30, 20.50. "У пошуках душы"***— 11.00, 14.15.

«ЭЛЕКТРОН»: "Той, хто мяне шануе"**— 13.20, 16.40, 20.00, 21.40. "Школа сцюардэс"— 15.40, 19.00, 20.40. "Страшнае кіно"— 15.00, 18.20. "Страшыдла"— 14.00, 17.20.

«АВАНГАРД»: "Падарожжа ў рай"***— 15.00. "Гаспадары рызыкі"**— 17.00. "Вясёленькі бардэльчык, або Трымайся, Джэк!"***— 19.00.

«ЗНАМЯ»: "Хон Гіль Дон" (д)— 14.30. "Джынсавы паліцэйскі"— 16.30. "Гарачыя галовы!"— 18.20, 20.00.

«ЗМЕНА»: "Мужчынскі зігзаг"— 14.00, 16.00, 18.00, 19.45.

«УДАРНІК»: "Дом з прывідамі" (д)— 14.10. "Вока за вока"— 17.30. "Гарачыя галовы!"— 15.40, 19.20.

ДОМ ВЕТЭРАНА: фестываль "Вялікая прэм'ера". Кінакамедыя Валерыя Чыкава "Пра бізнесмена Фаму" (у гал.ролі парадыст Міхаіл Еўдакімаў)— 18.30. (КТІ "Сустрэчы "На ростанях").

(д) — дзіцячы сеанс;
*** — дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;*
**** — дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;*
***** — дарослым з 18 гадоў;*
(л) — ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета);
(н) — начны сеанс (кошт білета на 30 працэнтаў вышэйшы).

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, па большай часцы тэрыторыі пройдуць ападкі. Тэмпература паветра ў Магілёве, Віцебску – 0– +2°, Гомелі, Мінску – +1– +3°, Гродна – +2– +4°, Брэсце – +3– +5°.

У наступныя двое сутак – невялікія ападкі, месцамі галалёд, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра на працягу сутак: 14-га – каля 0°, 15-га – -4– +1°.

Валянціна СКРЭБЕЦ,
інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 65 000. Зак.4.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37; рэкламная служба – 68-29-45.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО.

Галоўны рэдактар
Уладзімір БЕЛЬСКІ